

Fragmenta in epistulam I ad 1Kor inthios (in catenis)

544 1Kor 1,1-3 Μὴ γὰρ νομίσητε ὅτι ἑμαυτῶ περιποιούμενος τὸ τῆς διδασκαλίας ἀξίωμα, ὑμᾶς μέλλω καθαιρεῖν τῆς ἐπὶ τούτῳ φυσιώσεως· ἰδοὺ γὰρ καὶ Σωσθένην ἑμαυτῶ συντάττω, καὶ ἀδελφὸν καλῶ, καὶ σὺν αὐτῶ ἐπιστέλλω κοινοποιούμενος τὰ ἐμά. διὰ τί οὖν ὑμᾶς ἐγκόπτω; ὅτι ἐπιβλαβές ὑμῶν τὸ ἐπὶ τῇ διδασκαλίᾳ φύσημα· ὑμᾶς τε γὰρ οὐδὲν ὀνίνησιν, τούς τε πειθομένους ἐξίστησι τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας, καὶ τὸ κοινὸν μερίζει τῆς ἐκκλησίας σῶμα. Σὺν πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου. ὅσον ἐκεῖνοι καὶ ἀλλήλων διεσχίζοντο, τοσοῦτον αὐτὸς ἐφιλονεῖει καὶ τοῖς πόρρω κατοικοῦσι συνάπτειν αὐτούς. διὸ μέλλων αὐτοῖς προσφωνεῖν τὴν χάριν καὶ τὴν εἰρήνην τὴν ἀπὸ θεοῦ, καὶ εἰπὼν κλητοῖς ἀγίοις αὐτίκα συνῆψε σὺν πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις καὶ ἐξῆς· καὶ ὑμῖν, φησί, καὶ σύμπασιν εἴη ἡ ἀπὸ θεοῦ πατρὸς χάρις καὶ εἰρήνη. Ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν. ἐπειδὴ εἰπὼν σὺν πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου, ἐπήγαγε μόνον τὸ ἡμῶν, ἐπιδιορθούμενος καὶ δεικνὺς κοινὸν αὐτὸν κύριον καὶ δεσπότην ἀπάντων ὄντα, προστίθησιν· αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν. εἰ δὲ κοινὸς ἀπάντων κύριος, οὐ μόνον ἡμῶν ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπανταχοῦ, τί σχιζόμενοι ἀλλήλων καὶ τὴν κοινὴν ἐξ ὧν τέμνεσθε καθυβρίζοντες κυριότητα, ἑτέροις καὶ ἑτέροις ἑαυτοὺς διανέμετε; 1Kor 1,5 Πόθεν δῆλον ὅτι ἐπλουτίσθητε λόγῳ καὶ γνώσει; ἐκ τοῦ τὸ κήρυγμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως βεβαιωθῆναι ἐν ὑμῖν· ἡ γὰρ τούτου βεβαίωσις ἐν ὑμῖν καὶ λόγου καὶ γνώσεως γίνεται μαρτύριον ὑμῶν. 545 1Kor 1,6-7 Μαρτύριον Χριστοῦ· ἡ τὸ ἐκούσιον καὶ σωτήριον πάθος, καὶ ἀπλῶς ἡ ὑπὲρ ἡμῶν τοῦ λόγου κένωσις καὶ ἐνανθρώπησις· ἡ μαρτύριον Χριστοῦ ἡ τῶν σημείων χάρις καὶ δωρεά. καὶ γὰρ εἰσι ταῦτα μαρτύριον τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως καὶ τῆς θεϊότητος αὐτῆς καὶ μεγαλειότητος· ἦσαν γὰρ οἱ Κορίνθιοι πλουτοῦντες ἐν τούτοις. ἐπεὶ οὖν ταῦτα, φησὶν, ὁράται ἐν ὑμῖν ἐν ἀφθονίᾳ καὶ βεβαίωσει, καλῶς, φησί, προείπομεν ὅτι ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει ἐπλουτίσθητε· μέρος γὰρ τῶν χαρισμάτων ὃ τε λόγος καὶ ἡ γνώσις, ὁ μὲν λόγος συντελῶν εἰς τὸ διδάσκειν, ἡ δὲ γνώσις εἰς τὸ συνιέναι. καὶ τὸ ὥστε μὴ ὑστερεῖσθαι ὑμᾶς πρὸς τὴν δευτέραν ἐρμηνείαν μᾶλλον συνάδει. 1Kor 1,9 Δι' οὗ ἐκλήθητε. οὐδεὶς γὰρ ἔρχεται πρὸς τὸν υἱόν, εἰ μὴ ἑλκύσει αὐτὸν ὁ πατήρ, ὡς οὐδὲ πρὸς τὸν πατέρα ἔρχεται τις, εἰ μὴ ᾧ ἂν ἀποκαλύψῃ ὁ υἱός. Δι' οὗ ἐκλήθητε ἀντὶ τοῦ ὑφ' οὗ ἐκλήθητε, οἷον ὁ καλέσας ὑμᾶς. καὶ ἐπίστησον πῶς τὸ δι' οὗ τίθησιν ὁ θεῖος Παῦλος καὶ ἐπὶ τοῦ πατρὸς, καὶ ἀντὶ τίνος αὐτὸ τίθησιν· ἵνα ὅταν καὶ ἐπὶ τοῦ υἱοῦ αὐτὸ ἀκούσῃς, μὴ παραλλαγὴν οὐσίας ἀλλὰ ταυτότητα ἐννοῆς. Εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. εἰς κοινωνίαν ἐκλήθητε Χριστοῦ· τί ἄλλους καὶ ἄλλους ἐφιστῶντες ἑαυτοῖς προστάτας καὶ διδασκάλους, τῆς θαυμασίας ἐκείνης καὶ σωτηρίου κοινωνίας ἑαυτοὺς φιλονεικεῖτε διασχίζειν καὶ ἀποτέμενεσθαι; 11Kor 1,14. 17a Τί εὐχαριστεῖς, Παῦλε, ὅτι οὐδένα αὐτῶν ἐβάπτισας πλην ὧν εἶπας; μὴ τὸ βάπτισμα ἐν βραχεῖ τιθέμενος λόγῳ; μὴ γένοιτο, φησὶν, ἀλλὰ διὰ δύο ταύτας αἰτίας εὐχαριστῶ· μίαν μὲν ὅτι μὴ βαπτίζων, φησὶν, οὐδ' ἔδωκά τισιν ἀφορμὴν λέγειν ὅτι διὰ τοῦτο ἐβάπτισα πολλούς, ἵνα χορὸν ἑμαυτῶ μαθητῶν συστησάμενος, ὄνομα ἑμαυτῶ περιποιήσωμαι διδασκάλου καὶ καθηγητοῦ. δι' ἑτέραν δέ, ὅτι οὐδ' εἶχον ἐπὶ τούτῳ παρὰ Χριστοῦ ἀποστολήν, ἀναδεικνὺς ὅτι, εἰ ἐγὼ ὁ ἀποσταλεὶς παρὰ 546 Χριστοῦ κηρύσσειν καὶ καταγγέλλειν τὸ αὐτοῦ εὐαγγέλιον μετὰ φειδοῦς καὶ σπανίως ἐβάπτισα καίτοι συγγενές ἐστι καὶ συνέχεται τὸ βάπτισμα τῷ κηρύγματι, ὑμεῖς οἱ μὴδ' ὅλως ἀποσταλέντες, πῶς τολμᾶτε διδασκάλους ἑαυτοὺς ἀποφαίνειν; πῶς δὲ καὶ βαπτίζετε; ἢ ὅλως τί ποιεῖτε ὧν οὐκ ἐλάβετε χάριν καὶ ἀποστολήν; 11Kor 1,17b Οὐκ εἶπεν οὐκ ἐν σοφίᾳ γνώσεως, ἀλλ' οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου. καλῶς· καὶ γὰρ ἐν σοφίᾳ γνώσεως εὐηγγελίζετο, διὸ καὶ ἀλλαχοῦ· ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει.

τί γάρ ἐστι σοφώτερον ἢ εἰς γνῶσιν ἄμεινον καὶ λαμπρότερον τοῦ μαθεῖν καὶ διδάξαι ὅτι σταυρῶ καὶ θανάτῳ κατήργηται θάνατος, καὶ τὸ ἡμέτερον τῶν ἀνθρώπων γένος μακρᾶς καὶ χαλεπωτάτης τῆς τοῦ διαβόλου τυραννίδος ἤλευθέρωται; Ἴνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ. κενοῦται γάρ καὶ κατευτελίζεται ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ, ἦτοι τὸ ὑπὲρ ἡμῶν ἐκούσιον πάθος αὐτοῦ τοῖς λόγῳ σοφίας καὶ πιθανότητι πειρωμένοις αὐτοῦ τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν θειότητα παραστήσαι. πῶς γάρ ἐστι τὸ ὑπὲρ λόγον καὶ φύσιν λόγοις καὶ τέχνῃ τινὶ παραστήσαι; τίς δὲ καὶ χρεια λόγου καὶ πειθοῦς, τῶν σημείων καὶ θαυμάτων μεῖζον φωνῆς ἀπάσης κεκραγόντων καὶ πάντα τὸν βουλόμενον ἐπὶ τὴν εὐσέβειαν καὶ τὸ κήρυγμα χειραγωγούντων; 1Κορ 1,18 Δείκνυσι λοιπὸν ὅτι οὐδ' ἐνήν λόγω σοφίας προσαγάγεσθαί τινας τῷ κηρύγματι, ἀλλὰ μόνῃ τῇ ἄνωθεν συνεργείᾳ καὶ χάριτι. εἰ γάρ κεφάλαιόν ἐστι τοῦ κηρύγματος ὁ σταυρὸς, ὁ δὲ περὶ τοῦ σταυροῦ λόγος οὐ μόνον οὐ προσάγει, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀπολλυμένοις μωρία δοκεῖ, τί ἂν τις ἔχοι λέγειν περὶ τοῦ κηρύγματος μὴ πάντα τῆς χάριτος αὐτῷ χορηγούσης; 1Κορ 1,25–31 Βούλει μαθεῖν ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ καὶ τὸ ἀσθενὲς ἰσχυρότερον; ἀπ' αὐτῆς καὶ μόνῃς τῆς κλήσεως ῥᾶόν ἐστι τοῦτο κατανοῆσαι, βλέπε γάρ μοι· οὐχὶ πολλοὶ σοφοὶ ἦσαν τὴν ἐν κόσμῳ σοφίαν, οὐχὶ πολλοὶ δυνατοὶ ταύτην τὴν δύναμιν, οὐχὶ πολλοὶ εὐγενεῖς τὴν ἐπίκαιρον 547 εὐγένειαν. τί οὖν μὴ τούτους ἐποίησατο ὁ Χριστὸς ἑαυτοῦ μαθητάς, καὶ δι' αὐτῶν ἐκλήθητε ὑμεῖς; οὐδαμῶς. ἀλλὰ τούναντίον· ἀλλὰ τὰ μωρὰ κατὰ τὸν κόσμον καὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ τὰ ἀγενῆ καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο, ἀνθρώπους ἀλιεῖς, πένητας, ἀγραμμάτους. καὶ δι' αὐτῶν ἐποίησατο τὴν κλήσιν ὑμῶν πάντων, καὶ σοφῶν καὶ ἰδιωτῶν, καὶ πενήτων καὶ πλουσίων, καὶ ἀσθενῶν καὶ ἰσχυρῶν, καὶ κατήσχυνε τοὺς εὐγενεῖς καὶ ἰσχυροὺς καὶ σοφοὺς, ὅτι ὅπερ αὐτοὶ οὐκ ἂν οὐδ' ἐπιχειρῆσαι ἐτόλμησαν κόσμον ὅλον μεταστήσαι, τοῦτο τὰ ἀσθενῆ καὶ τὰ μωρὰ περιφανῶς κατεπράξαντο. ἄρ' οὐχὶ κατησχύνθησαν οἱ δοκοῦντες εἶναι σοφοὶ καὶ δυνατοί; ἄρ' οὐχὶ ἐναργῶς ἀποδέδεικται, ὅτι τὸ μωρὸν καὶ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ σοφώτερον καὶ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν; Ὅπως μὴ καυχῆσθαι πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ. οὐκοῦν οὐδὲ ἡμεῖς, φησί, καυχῆσόμεθα; ναί, φησὶν· ὑμεῖς οἱ πιστοὶ καυχᾶσθαι ὀφείλετε· οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς σὰρξ, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ διὰ τῆς παλιγγενεσίας ἐγεννήθητε. καὶ σοφοὶ ἐστε, ἀλλ' αὐτὸν ἔχοντες σοφίαν τὸν ἀπολυτρωσάμενον τῆς τυραννίδος· καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἀγίασαντα διὰ τοῦ βαπτίσματος· καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ δικαιοῦσαντα διὸ τῶν χαρισμάτων. ἡμεῖς οὖν διὰ ταῦτα ὀφείλομεν καυχᾶσθαι· καυχᾶσθαι δὲ οὐχ ὅτι κατορθώματί τινι ἡμετέρῳ τούτων ἠξιώθημεν, ἀλλ' ἐν κυρίῳ, ὅτι πάντα τῆς αὐτοῦ φιλανθρωπίας καὶ δωρεᾶς τῆς εἰς ἡμᾶς τὰ τηλικαῦτα ὑπάρχει πλεονεκτήματα. Σοφία ἀπὸ θεοῦ ἀντὶ τοῦ θείᾳ σοφία, θεϊκὴ, οὐχ οἷα ἡ ἀνθρωπίνη. 1Κορ 2,3 Καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ. μονονουχὶ λέγων· τί προσενείματε ἑαυτοῦς, οἱ μὲν τοῖς σοφοῖς, οἱ δὲ τοῖς δυνατοῖς; μὴ τι ταῦτα συμβάλλετε πρὸς τὸ κήρυγμα, ἢ δοκοῦσα σοφία καὶ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ δύναμις; ἐνθυμήθητε πῶς ἦλθον κηρύσσων ὑμῖν· ἐν σοφίᾳ; ἀλλ' οὐκ ἔχοιτ' ἂν τοῦτο εἰπεῖν. ἀλλ' ἐν δυναστείᾳ; καὶ μὴν τρέμων καὶ φόβων καὶ ἀπειλῶν γέμων, οὕτως ἐκήρυσσον ἐν ὑμῖν. τί οὖν ὑμεῖς τούτων λήθην λαβόντες, σοφοὺς καὶ πλουσίους καὶ δυνάστας ἐπιζητεῖτε, καὶ τούτους ὑμῖν διδασκάλους καὶ καθηγητὰς ἀποφαίνεσθε; 1Κορ 2,14–16 Ὁ ψυχικὸς χρεῖαν ἔχει ἀνακρίσεως καὶ ἐξετάσεως καὶ μαθήσεως πνευματικῆς, ἵνα παραδέξῃται τὰ τοῦ πνεύματος. ἀλλὰ πρὸς ταύτην 548 ἀπαυθαδιζόμενος καὶ δοκῶν ἀρκεῖσθαι τοῖς ἀνθρωπίνους λογισμοῖς, οὐ μόνον οὐδὲν ὦν ἀγνοεῖ καταλαμβάνει, ἀλλὰ καὶ τούναντίον εἰς πλείονα καταβαπτίζόμενος ἄγνοϊαν, τὸ ἐκείνου πάθος καὶ νόσημα τοῖς τοῦ πνεύματος νόμοις περιάπτει καὶ ἡγεῖται αὐτὰ μωρίαν, δέον ἑαυτῷ μέμφεσθαι ταπεινοῖς καὶ ἀνθρωπίνους μέτροις τὰ ὑπερφυῆ καὶ κρεῖττονα λογισμῶν μετρεῖν καὶ καταλαμβάνειν ἐγχειρήσαντι. ὁ δὲ

πνευματικός οὐ δεῖται ἀνακρίσεως, ἀλλ' αὐτὸς πνευματικῶς καὶ θεοσόφως ἅπαντα δοκιμάζων καὶ κρίνων, τελειοῦται τῇ γνώσει τοῦ πνεύματος. διὸ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται· ὑπὸ μὲν τῶν πιστῶν ὅτι οὐδὲ διαστασιάζει οὐδὲ διαφωνεῖ πρὸς αὐτούς, ὑπὸ δὲ τῶν ἀπίστων ὅτι πολλῶν κρείττων ἐστὶ τῆς ἐκείνων ἀνακρίσεως, καὶ ὅτι οὐ μόνον οὐ δεῖται ταύτης, ἀλλὰ καὶ σύννοιδεν ἀκριβῶς ἀνακρίνων, ὅτι καὶ τοῖς ταύτη χρωμένοις μέγιστον ἐμπόδιον αὐτῇ καθέστηκεν εἰς τὸ πνευματικῶς ἀνακρίνεσθαι καὶ δέξασθαι τὰ τοῦ πνεύματος. διὸ καὶ χηρέουσιν οὗτοι τοῦ κυριακοῦ νοῦ, ἦτοι τῶν ἐντολῶν καὶ τῆς ἐκεῖθεν νομοθεσίας τῆς φρενούσης αὐτούς καὶ διεγειρούσης εἰς τὴν τῶν πνευματικῶν ζητημάτων κατάληψιν· αὗται γὰρ αἱ κυριακαὶ ἐντολαὶ συμβιβάζουσαι ἡμᾶς καὶ καταλλάσσουσαι πρὸς αὐτὸν παρασκευάζουσιν ἐπιτηδεῖους εἰς τὴν ἐκεῖθεν τοῖς ἀξίοις χορηγουμένην ἔλλαμψίν τε καὶ κατανόησιν. διὸ οἱ ταύταις ἑαυτοὺς καταρτίσαντες εἰκότως νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν· τὰ γὰρ τοῦ Χριστοῦ φρονούντες καὶ νοοῦντες οὐκέτι ἀνθρωπίνῳ καὶ σαρκικῶ λογισμῶ σαλεύοντες κυμαινόμεθα, ταῖς ἐκατέρωθεν ἀντιπνοίαις χειμαζόμενοι, ἀλλὰ πάγιοι καὶ ἀμετάπειστοι γεγονότες ἐν οὐρανίῳ καὶ θείῳ νοῖ τῆς ἀληθείας καρπούμεθα τὴν κατάληψιν. Καθ' ὑπερβατὸν τὸ τίς ἔγνω νοῦν κυρίου; ἐφ' ἐξῆς γὰρ ὀφείλει συντάττεσθαι τοῦ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. δύναται δὲ καὶ χωρὶς ὑπερβατοῦ ὡς ἔχει φράσεως τὸ χωρίον ἐκλαβεῖν. 1Κορ 3,4-9 Ἐπειδὴ πολλὰ κατέδραμε τῶν διδασκάλων λέγων· τίς ἐστὶ Παῦλος; τίς δὲ Ἀπολλῶς; καὶ πάλιν· ὥστε οὔτε ὁ ποτίζων ἔστι τι οὔτε ὁ φυτεύων τοῦτο δὲ ἐποίει πραῦναι θέλων τὴν φλεγμονὴν τῶν ἐπὶ τῇ διδασκαλίᾳ καταλαζονομένων καὶ εἰς ἔρεις καὶ στάσεις τὸν λαὸν τοῦ Χριστοῦ καταδιελόντων· ἐπεὶ οὖν ἱκανῶς ἔδοξε καθαιρεῖν τὸν ἐκείνων τύπον διὰ τὸ καὶ ἑαυτὸν συνευτελίσαι καὶ τὸν Ἀπολλῶ, ἵνα μήτινες εἴπωσιν· οὐκοῦν μάτην διδάσκεις, μάτην τοὺς 549 ὑπὲρ τοῦ κηρύγματος πόνους ἀναδεχόμεθα, ἐπήγαγεν τὰς τοιαύτας ἀποκρουόμενος λαβᾶς· ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον, μονονουχὶ λέγων· μηδὲν ἀθυμεῖτω ὁ καλῶς διδάσκων· εἰ γὰρ καὶ κεκώλυται μερίζειν τὸν λαὸν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἰδιοποιεῖσθαι καὶ σεμνολογεῖσθαι ἐν αὐτοῖς ὡς διδάσκαλος, ἀλλ' οὖν γε μισθὸν λήψεται, καὶ οὐχ ἀπλῶς, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. εἶτα ἐπαίρων ἐπὶ πλεόν τὸ πρᾶγμα, καὶ πιστούμενος ὅτι πάντως ἔσται ὁ μισθός· θεοῦ γάρ, φησὶν, ἐσμέν συνεργοί, ἅμα μὲν, ὥσπερ εἶπον, καὶ λαμπρύνων τὸ τῆς διδασκαλίας, ἅμα δὲ καὶ πάλιν ὑποδεικνύς ὅτι θεοῦ ἐστὶ τὸ ἔργον. ὥστε οὐ δεῖ ἰδιοποιεῖσθαι αὐτὸ καὶ κατατέμνειν αὐτό, μᾶλλον δὲ συνάπτειν καὶ ἐνοποιεῖν· τοῦτο γὰρ συνεργῶν, τὸ δὲ ἰδιοποιεῖσθαι καὶ μερίζειν ἐχθρῶν καὶ πολεμίων. εἶτα ἐπιμένει τῷ αὐτῷ τῆς ἀποδείξεως χρώμενος κανόνι, ὅτι οὐ χρὴ κατανέμεσθαι τὸν λαὸν προσώποις ὅλως· θεοῦ γεώργιόν ἐστε, φησὶν, θεοῦ οἰκοδομή. τί κατευτελίζετε ἑαυτοὺς, ἐνὸν θεοῦ εἶναι τοῖς ὁμοδόλοις ἀνατιθέμενοι; 1Κορ 3,15 Τὸ σωθήσεται, τοῦτ' ἔστιν οὐκ ἀφανισθήσεται, οὐδὲ εἰς τὸ μὴ ὄν χωρήσει ὥσπερ αἱ πράξεις αὐτοῦ αἱ πονηραὶ· αὗται γὰρ μέχρι μὲν τοῦ καιροῦ ἐκείνου τὴν ὑπαρξιν ἔχειν ἐδόκουν καὶ ἐπράττοντο, ἐλθούσης δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τοῦ πυρὸς αὗται μὲν φρουδοὶ γεγόνασι, μήτε εἶναι μήτε πράττεσθαι δυνάμεναι. ὁ μέντοι καταπραξάμενος αὐτὰς ἄνθρωπος οὐ συναναιρεῖται ταύταις καὶ συναφανίζεται, ἀλλὰ μένει καὶ σώζεται τὴν διὰ πυρὸς δίκην τιννύς. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ εἰπὼν σωθήσεται, ἐπήγαγεν ἐρμηνεύων πῶς σωθήσεται, τοῦτ' ἔστιν εἰς τοῦτο μένει καὶ σώζεται, εἰς τὸ διὰ πυρὸς τὸν αἰῶνα κολάζεσθαι. 1Κορ 3,19 Πῶς ἐδράξατο τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν; ἐνόμισαν διὰ τῆς προσοῦσης αὐτοῖς ἀνθρωπίνης γνώσεως τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου τὴν δύναμιν καταλήψεσθαι· οἱ δὲ οὐ μόνον οὐκ ἔτυχον ὥνπερ ἤλπισαν ἀνθρωπίνους λογισμοῖς ἑαυτοὺς ἐπιτρέψαντες, ἀλλὰ καὶ εἰς τούναντίον ἢ ἔσπευδον τὰ τῆς πανουργίας αὐτῶν ἐχώρησεν, ἀγνοία καὶ ἀπορία πλείονι τῆς ἀπὸ τῶν λογισμῶν ἀσθενείας αὐτοὺς περιβαλούσης. 550 1Κορ 3,-23 Εἰ οὖν οἱ διαλογισμοὶ τῶν

ἀνθρώπων μάταιοί εἰσιν καὶ οἱ σοφοὶ ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν μᾶλλον ἀλίσκονται ἢ περὶ τι κέρδος ἐξ αὐτῆς ἔχουσιν, δῆλον ὅτι οὔτε σοφία ἀνθρωπίνη οὔτε λογισμῶν δεινότης ἰσχύει τι ἢ συντελεῖ πρὸς τὴν τῶν πνευματικῶν διδασκαλίαν καὶ μάθησιν. εἰ δὲ μηδὲν τούτων πρὸς ταῦτα συντελεῖ, πῶς ἂν τις διδάσκων καυχῆσθαι, μηδὲν τῶν ἐν ἀνθρώποις δοκούντων ἰσχύειν ἀποδεδειγμένων, ὡς συντελοῦσι πρὸς ὄνησιν; δῆλον γὰρ ὡς, εἴ τις τι καὶ διδάσκει, χάριτός ἐστι καὶ δωρεᾶς τῆς ἄνωθεν, ἀλλ' οὐχὶ οἰκείας σοφίας ἔργον ἢ τῆς κατὰ διάνοιαν ὀξύτητος. τὰ δὲ χαρίσματα οὐχ ἵνα τούτοις ἐπαυρόμεθα λαμβάνομεν, ἀλλ' ἐπὶ κοινῇ τῶν ἀνθρώπων ὠφελείᾳ. Τὸ ἐν ἀνθρώποις ἢ ἐπὶ τοῖς διδασκάλοις οὐ γὰρ τι ἔχουσιν αὐτοὶ οἴκοθεν, ἢ ἐπὶ τοῖς ἀνθρωπίνοις λογισμοῖς οὐ γὰρ ἐστὶ δι' αὐτῶν καταλαβεῖν τὴν ἀλήθειαν. μᾶλλον δὲ ἢ ἀνωτέρω ἐκδοχὴ καὶ τῇ λέξει τοῦ χωρίου καὶ τοῖς ἐφεξῆς ἐστὶν ἐφαρμόζουσα. Ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς δὲ Θεοῦ. πάντα ὑμῶν ὡς εὐεργεσίαι καὶ δωρεαί, ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ ὡς κτήματα καὶ ποιήματα, Χριστὸς δὲ Θεοῦ ὡς γέννημα καὶ υἱός. καλῶς δὲ τοῦτο προσέθηκεν· ἐπειδὴ γὰρ εἶπεν· πάντα ὑμῶν, ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, ἵνα μὴ στάντος αὐτοῦ ἐνταῦθα, ἀγέννητον καὶ ἀνάιτιον νομίσωσι τὸν υἱόν, ἐπήγαγεν· Χριστὸς δὲ Θεοῦ. 1Κορ 4,1-5 Τοῦτο γάρ ἐστι, φησί, τὸ ζητούμενον καὶ ὀφείλον παντὶ τρόπῳ φυλάττεσθαι παρὰ τῶν οἰκονόμων, τὸ πιστοὺς εἶναι καὶ ὑπηρέτας ἡγεῖσθαι ἑαυτοὺς, καὶ μὴ ἰδιοποιεῖσθαι καὶ σφετερίζεσθαι τὰ τοῦ δεσπότου. ἢ καὶ οὕτως· λογιζέσθω ἡμᾶς ἄνθρωπος· τὰ τε ἄλλα ἄπερ, φησὶν, εἶπον, καὶ ὁ λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἀκεῖνο ἡμᾶς λογιζέσθω, ἵνα ἢ ἀπὸ κοινοῦ τὸ λογιζέσθω. τί δὲ ἐστὶ τοῦτο τὸ ἐν τοῖς οἰκονόμοις ζητούμενον; ἵνα πιστός, φησὶν, εὐρεθῆ. εἶτα πρὸς τοὺς ἀναισχυντεῖν μέλλοντας καὶ λέγειν ἐπιχειροῦντας· τί οὖν; σὺ τοιοῦτος εἶ; προαπαντῶν φησὶν· ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ. τοῦτο δὲ φησὶν οὐκ ἐπαίρων ἑαυτόν, ἀλλὰ τὸ πρέπον ἀξίωμα τῷ κηρύγματι καὶ τῇ διδασκαλίᾳ φυλάττων. εἰ γὰρ αὐτὸν ἐπολυπραγμόνουν καὶ ἐξήταζον καὶ ἐν δισταγμῶ εἶχον, σχολῆ γ' ἂν τὰ παρ' αὐτοῦ κηρυσσόμενα καὶ διδασκόμενα παρεδέξαντ' ἂν. εὐλόγως ἄρα καὶ σοφῶς καὶ ἐπὶ τῇ σφῶν 551 αὐτῶν σωτηρίᾳ τὴν τοιαύτην ὑπόληψιν καὶ περιπέτειαν αὐτῶν προαναπέμψεν καὶ ἐπιρραπίζει καὶ ἐπιμόνως ἀναιρεῖ. εἶτα ἵνα μὴ δόξη οὐχὶ τοῦ κηρύγματος ἕνεκα ταῦτα εἰπεῖν καὶ τῆς κοινῆς ὠφελείας, ἀλλὰ σεμνολογῶν καὶ ἐπαίρων ἑαυτόν, ἐπάγει· ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμα. εἰ γὰρ καὶ μὴ ἔξεστιν ὑμῖν ἀνακρίνειν ἐμὲ μήτε ἀπλῶς ἄλλοις ἀνθρώποις, ἀλλὰ πεπιστευκόσιν ὑμῖν καὶ ἀναμφιβόλως διακειμένοις πρὸς ἐμὲ, δεῖ καρποῦσθαι τοῦ κηρύγματος τὴν ὠφέλειαν καὶ διδασκαλίαν, καὶ τοσοῦτον πιστῶς καὶ ἀναμφιβόλως ὡς εἰδότας ὅτι οὐδὲ ἑμαυτὸν αὐτὸς ἀνακρίνειν ἔχω· ὅπερ ἐστὶ μέγιστον καὶ ἀπαράγραπτον ἀρετῆς μαρτύριον, εἶπερ κατ' ἀλήθειαν οὐδεὶς οἶδε τὰ τοῦ ἀνθρώπου εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ οἰκοῦν ἐν αὐτῷ. ἀλλ' εἰ καὶ ταῦτά ἐστὶ μοι, φησὶν, οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμα· ἔτι γὰρ τοῦ κοινοῦ κριτοῦ δέομαι, ἐκείνου δὲ μήπω πάσης ἀφέντος αἰτίας ἐν ἀγῶνι καὶ ἐν φόβῳ εἰμί, ὡς μήπω δεδικαιωμένος. ἀλλ' οὐδὲ διὰ τοῦτο προσήκεν ὑμᾶς τοὺς ὑποδεχομένους τὸ κήρυγμα ἀμφιβόλως ἔχειν περὶ ἐμὲ, ἢ κρίνειν καὶ ἀνακρίνειν κατατολμᾶν, καὶ ὁ μόνον ἐστὶ τοῦ κοινοῦ κριτοῦ, εἰς τοῦτο ἑαυτοὺς ἀναισθητοῦντας συνωθεῖν καὶ τὸν καιρὸν ἑαυτοῖς προαρπάζειν τῆς κρίσεως. εἰ δὲ τὸ ζητεῖτε ὡς προστακτικὸν ἐκλήφθη, ἦτε σύμφρασις ὡς δῆλον οὐδὲν ἀσαφές ἔξει καὶ ὁ νοῦς πρόχειρος. 1Κορ 4,6 Διὰ τί δι' ὑμᾶς μετεσχημάτισα εἰς ἑμαυτὸν καὶ Ἀπολλῶν; δι' ὑμᾶς, φησὶν, ἵνα μὴ ἀνιάσω ὑμᾶς ὀνομαστὶ καθαπτόμενος· διορθοῦσθαι μὲν γὰρ ἔσπευδεν, ἀνιᾶν δὲ ἐφυλάττετο. διὰ δὲ τοῦ μετασχηματισμοῦ, φησὶν, ἀμφοτέρω ὑμῖν βουλομένοις ἔσται, καὶ τὸ διορθωθῆναι καὶ τὸ ἀλυπότερον ἀκούσθαι τῶν ἐπὶ τῇ διορθώσει ἐλέγχων. ἐποίει δὲ τοῦτο καὶ ἵνα μὴ ὠρισμένα πρόσωπα τῷ ἐλέγχῳ καθυποβάλλων, δόξη ἀνθρωπίνη τινὶ προσπαθείᾳ ἢ ἀντιπαθείᾳ τοὺς μὲν ἔαν, τῶν δὲ κατατρέχειν. ἄλλως τε δέ· καὶ ἵνα μὴ ἐν τῇ τοιαύτῃ διακρίσει

ὧν μὲν καθήψατο, τούτους εἰς ἀπόγνωσιν ἐμβάλλη, ἢ εἰς ὀργὴν καὶ φιλονεικίαν μείζονα ἀνάψῃ, ὧν δ' ἐπὶ τοῖς ἐλέγχοις οὐκ ἐμνήσθη, τούτους δὲ ἄρα διὰ τοῦτο τύφου μᾶλλον καὶ ἀπονοίας ἐμπλήσῃ. διὸ εἰκότως ἐξ ὀνόματος οὐ καθήψατο, ἀλλ' εἰς ἑαυτὸν καὶ Ἀπολλῶ τὸν ἔλεγχον μετασηματίσας, καθαρὰν καὶ εὐπρόσοδον τὴν νοουθέντησιν κοινήν ἅπασιν ἐποίησατο. 552 1Κορ 4,8-9 Δυνατὸν κατ' ἀπόφασιν καὶ ἐξ εὐθείας λαβεῖν τὸ ῥητόν. δοκῶ γάρ, φησὶν, ὅτι ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους κήρυκας καὶ διδασκάλους ὑμῶν προεστήσατο, μεθ' οὓς οὐκ ἄν τις ἄλλους ἀλλαχόθεν ποθὲν ἀναφανέντας ὀφείλει προσδέχεσθαι· οὐ γὰρ ἄν εἴποιεν ὅτι καὶ αὐτοὶ ἀπὸ Χριστοῦ ἀπεστάλησαν, ἡμεῖς γάρ ἐσμεν οἱ ἐπιθανάτιοι ἀποσταλέντες. τὸ δὲ οἱ ἐπιθανάτιοι διχῶς ἄν νοηθεῖ· ἢ ὅτι οἱ κατ' αὐτὸν τὸν θάνατον κυρωθέντες εἶναι μαθηταί, συντάττων καὶ ἑαυτὸν τοῖς ἄλλοις μαθηταῖς, καὶ ἀπὸ τῶν πλειόνων οὕτω πάντας ὀνομάζων· ἢ μεταφορικῶς τὸ ἐπιθανάτιο οἶον οἱ βέβαιοι, οἱ ἀληθινοί, μεθ' οὓς οὐκ εἰσὶν ἄλλοι, ἀπὸ τῶν ἐπιθανατίων διαθηκῶν· αὐταὶ γὰρ εἰσὶ βέβαιοι καὶ ἀμετακίνητοι. αἶ τε γὰρ πρὸ αὐτῶν κινουῦνται, καὶ αἶ μετὰ ταύτας πλασταὶ καὶ κίβδηλοι καὶ ἀπόβλητοι νόμῳ τυγχάνουσιν. καὶ τὸ δοκῶ δὲ οὐ δισταγμοῦ, ἀλλ' ἠθους ἐστὶν ἐμφαντικόν. εἶτα καὶ πόθεν δῆλον, φησὶν, ὅτι ἔσχατοι καὶ τελευταῖοι καὶ μεθ' οὓς οὐκ ἔστιν ἄλλους ἄλλα κηρύσσοντας ἀποδειχθῆναι· θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ, φησὶν. ὁ κόσμος, φησὶν, αὐτὸς καὶ ἡ οἰκουμένη τοῦτο μαρτυρεῖ, καὶ οὐ μόνον ἄνθρωποι ἀλλὰ καὶ αἶ ἄνω τῶν ἀγγέλων τάξεις. πῶς οὖν ὑμεῖς ὡς ἀρχηγοὶ καινῆς διδασκαλίας καὶ καθηγηταὶ φυσιοῦσθε καὶ ἐπαίρεσθε; εἰ μὲν γὰρ ἂ παρ' ἡμῶν παρειλήφατε διδάσκετε, μαθηταὶ ἐστε καὶ μάτην ἐφυσιώθητε· εἰ δὲ ἕτερα παρ' ἂ παρειλήφατε, γινώσκετε ὅτι ἡμεῖς ἐσμεν οὓς ἐσχάτους καὶ τελευταίους καὶ ἐπιθανατίους ὁ θεὸς ἀπέδειξεν. πόθεν οὖν ὑμεῖς παρειληφότες διδάσκετε; εἰ γὰρ ἡμεῖς ἐσμεν οὓς ὁ Χριστὸς τελευταίους καὶ ἐπιθανατίους ἀποστόλους ἀπέδειξεν, δῆλον ὅτι εἴ τι χρηστὸν παρειλήφατε μάθημα καὶ κατόρθωμα, ἐκ τῶν ἡμετέρων πόνων καὶ τῆς διδασκαλίας ὑμῖν προσγεγόνασιν. εἴθε οὖν ἐν τούτοις ἐπλουτήσατε, εἴθε ἐβασίλευσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν οἱ τὰ σπέρματα τῆς θεογνωσίας καὶ τῶν ἀρετῶν καταβαλόντες συμβασιλεύσωμεν. ἀλλὰ δέδοικα, μὴ οὐχ οὕτως ἔχη τὰ ὑμέτερα. 1Κορ 4,19 Καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον· οὐ γὰρ λόγων, φησὶ, χρεῖα ἀλλὰ τοῦ ἔργου ποιεῖν πνευματικόν. οὐκ ἄν γὰρ λόγοι χωρὶς ἔργων εἰσενέγκοιεν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, δύναμιν γὰρ φησὶ τὴν τῶν ἔργων ἐπίδειξιν. 553 1Κορ 5,1 Εἰ ἂ πράττεται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ταῦτα καὶ ἐν ὑμῖν μόνον ἀκούμενα μέγα ὄνειδος φέρει, τὸ καὶ ὁμοίως ἐν τε τοῖς ἔθνεσι καὶ ἐν ὑμῖν τοῖς πιστοῖς τὰ αὐτὰ αἴσχη πράττεσθαι, πόσην τὴν κατηγορίαν αὕξει; εἰ δὲ τοῦτο, τὸ πράττεσθαι ἐν ὑμῖν ἂ μηδ' ἐν ἐκείνοις, τίνα κακίαν οὐχ ὑπερακοντίζει; τὸ δὲ ὅλως ἀκούεται ὡς ἐκπεπληγμένου ἐπὶ τῇ φήμῃ καὶ ἀσχάλλοντος. φεῦ τῆς ἀτοπίας. ὅλως, φησὶν, ἀκούεται; ὅλως ἐπὶ γλώσσης τινὸς ταῦτα λέγειν περὶ ὑμῶν ἐγκατέσκηψεν; 1Κορ 5,6-8 Καθὼς ἐστε ἄζυμοι· καθὼς, φησὶ, χρέος ὑμῖν ἐστὶν ἀζύμοις εἶναι. πόθεν δὲ δῆλον ὅτι ἄζυμοι ὀφείλομεν εἶναι; αὐτόθεν φανερόν· τὸ γὰρ πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός. ὥσπερ οὖν οἱ ἐν τῷ νόμῳ βιοῦντες θυομένου αὐτοῖς τοῦ προσκαίρου καὶ ἀλόγου ἀμνοῦ ἐν ἑπτὰ ἡμέραις ἄζυμοι ἦσαν οὐ γὰρ ἐξῆν αὐτοῖς ἐζυμωμένον οὔτε ἔχειν οἴκοι οὔτε φαγεῖν, οὕτως καὶ ὑμεῖς τοῦ αἰωνίου καὶ λογικοῦ ἀμνοῦ τοῦ αἴροντος τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου ὑπὲρ ἡμῶν τυθέντος· τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ ἡμέτερον πάσχα. οὕτως ὀφείλομεν ἄζυμοι αἰεὶ καὶ καινὸν φύραμα εἶναι, μηδὲν τῆς παλαιᾶς ζύμης ἢ τοῖς ἀμαρτίας ἑαυτοῖς συνεπιφερόμενοι. ὅρα δὲ πῶς καταλλήλως καὶ προσφυῶς ἐπέμεινε τῇ τροπῇ· ἐπειδὴ γὰρ τοῦ πεπορνευκότος τὴν ἀμαρτίαν ζύμην ἐκάλεσεν, ἐμφαίνων ὅτι μὴ ἐκκαθαίρομένης ταύτης ταχὺ καὶ τὸ ἄλλο συναναζυμοῦται φύραμα, ἀκολούθως ἤρμοσε καὶ τὰ ἐφεξῆς, ζύμην παλαιὰν καὶ νέον φύραμα καὶ ἀζύμους τὰς ἀρετὰς καὶ κακίας τούτοις τοῖς ὀνόμασιν ὑποδηλών. 1Κορ

5,9–11 Ἐγραψα ὑμῖν. ποῦ ἔγραψεν; ἐν οἷς λέγει· καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἔξαρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τοιοῦτος, οὐχὶ ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα, ἀλλ' ὅστις ἂν ᾗ τοιοῦτος, καὶ πάλιν· ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, οὐχὶ τήνδε ἢ τήνδε, ἀλλ' ὅλην τὴν παλαιὰν ζύμην· λαβὼν γὰρ ἀφορμὴν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς τοῦ πεπορνευκότος, ἐπὶ τὸ κοινὸν ἀνεβίβασε τὸν λόγον, τοῦτ' ἔστιν ἐπὶ πάντα πόρνον. κάκειθεν πάλιν κοινότερον ἔτι τὸν λόγον ὑποφαίνει, ἐπάγων τὸ αὐτὸ παράγγελμα καὶ ἐπὶ τῶν τὰ ὅμοια πλημμελούντων, οἷον πλεονεκτούντων, εἰδωλοατρούντων, καὶ εἴ τι ὅμοιον. 554 Ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος. τὸ ὀνομαζόμενος τινὲς μὲν τῇ προηγουμένη λέξει συνάπτουσι καὶ δηλοῦσθαι βούλονται δι' αὐτοῦ, ὅτι ἀδελφὸς μὲν ὀνομαζόμενος καὶ μέχρι κλήσεως ἔχων τὴν κοινωνίαν, τῷ ὄντι δὲ διὰ τῶν ἔργων ἐχθρὸς ὑπάρχων καὶ διίστάμενος. ἐμοὶ δὲ εὖ ἔχειν δοκεῖ, καὶ εἴ τις αὐτὸ τοῖς ἐπομένοις συνάψας ἐκλάβοι, οὐκέτι τοῦ ὀνομαζόμενος τὴν αὐτὴν σημαίνοντος ἔννοιαν, ἀλλὰ τὸναντίον τὸν ἐπὶ προδήλοις ἔργοις ἤδη καὶ παρὰ πᾶσι κατὰ τὰ οἰκεῖα ἔργα ὀνομαζόμενον. καὶ γὰρ ἡ τῆς λέξεως αὐτῆ σημασία, ὥσπερ καὶ ἄλλαι πολλαὶ λέξεις, διχῆ σχίζεται· ἐνίοτε μὲν, ὡς ἔφημεν, τὸν μόνῳ κοινωνοῦντα τῷ ὀνόματι προδηλοῦσα, ἐνίοτε δὲ τὸν εἰς ἄκρον ἐλθόντα τῆς πράξεως, ὥστε καὶ τὴν κοινήν προσηγορίαν εἰς ἑαυτὸν ἐπισπάσαντα ἐκ ταύτης μᾶλλον ἢ ἐκ τοῦ κυρίου ἐπιγινώσκεσθαι τε καὶ ὀνομάζεσθαι. τὸν οὖν τοιοῦτον πόρνον καὶ πλεονέκτην καὶ λοῖδορον καὶ μέθυσον, τοῦτ' ἔστι τὸν πρόδηλον καὶ φανερόν οὕτως ὥστε παρὰ πᾶσι γινώσκεσθαι καὶ ὀνομάζεσθαι, τοῦτον ἐκτρέπεσθαι παρακελεύεται, καὶ μηδὲ συνεσθίειν αὐτῷ μήτε κοινολογεῖσθαι μήτε συναναστρέφεσθαι, οὐχὶ δὲ τὸν ὑπ' ἐνίων ὑποψιθυριζόμενον ἢ λοιδороύμενον. διὸ σοφῶς ἄγαν καὶ δραστηρίως τοῖς ἄλλοις ἀτόποις ἐργάταις συνῆψε καὶ τὸν λοῖδορον, ἵνα τὸ αὐτὸ εἰδῶς ἔχειν ἐπιτίμιον ὅπερ ὁ πόρνος καὶ ὁ εἰδωλόατρος, ὅσον εἰς τὸ ὑπὸ πάντων ἀποτρόπαιος εἶναι, χαλινοῖ τὴν γλῶσσαν καὶ κατέχει, καὶ μὴ ἐπαφήσιν αὐτὴν καταβόσκεσθαι τοὺς τῶν πλησίον βίους. καὶ τὸ εἰδωλόατρος δὲ διὰ τοῦτό μοι δοκεῖ ἐνταῦθα συναριθμησαί, διδάσκων καὶ ἀσφαλιζόμενος ὡς, εἰ καὶ μέγα εἴη καὶ τῶν ἀτοπωτάτων ἐν ᾧ τινες αἰτιῶνται τὸν ἄνθρωπον, μὴ ἢ δὲ εἰς φῶς ἠγμένον τὸ τόλμημα, οὐδ' οὕτω χρὴ τὸν τοιοῦτον ἐξ ὑποψίας μόνης ἐκτρέπεσθαι, ἐπεὶ οὕτω γε ἂν ταῖς εἰς ἀλλήλους ὑποψίαις καὶ διαβολαῖς ἐξερεθιζόμενοι ἄνθρωποι εἰς πολεμίων, μᾶλλον δὲ εἰς θηρίων βίον τὴν πολιτείαν αὐτοῖς μεταστήσωνται. ἀλλ' ἐκεῖνον δεῖ ἑαυτῶν ἐξαιρεῖν καὶ ἀποχωρίζειν, ὃς ἐπίδηλος καὶ τοῖς ἔργοις καὶ τῇ παρὰ πάντων ὀνομασίᾳ καθέστηκεν. 11Κορ 6,1–9 Τολμᾶ τις ὑμῶν πράγμα ἔχων. τούτων οὕτως, φησί, κατὰ τὸ προσῆκον ἐχόντων, καὶ τοὺς μὲν ἐν ὑμῖν ἀδελφοὺς κρίνειν ἐχόντων τὴν ἐξουσίαν, ἐπὶ δὲ τοὺς ἔξω τοῦτο πράττειν οὐ συγχωρουμένων, τολμᾶ τις τοὺς ἔξω καλεῖν κριτὰς ἑαυτοῖς γενέσθαι ὑμῖν, καὶ οὐ καταδύεται κἂν εἰς λογισμοὺς τοῦτο λαβεῖν; οἱ πιστοὶ τοὺς πιστοὺς ἑαυτοῖς καθίσουσι κριτὰς, ἐκλέξονται δὲ ἀντὶ τῶν ἀγίων τοὺς ἀδίκους, σφοδρῶς δὲ τοῦτο φησι πανταχόθεν ἀσφαλιζόμενος περιστέλλειν ἑαυτούς, καὶ μὴ 555 διδόναι τοῖς ἀπίστοις λαβὴν ἐν μηδενί, μήτε δικαζόμενους μήτε ἄλλο τι τῶν οὐχὶ σεμνῶν καὶ εἰρηνικῶν διαπραττομένους· τοῦτο γὰρ οὔτε τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' αὐτοὺς βλασφημεῖσθαι παρεσκεύαζεν, κάκεινους ἐποίει πρὸς τὸν ἔρωτα διανίστασθαι καὶ τὸν θειασμὸν τῆς θρησκείας. Οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν; εἰ ἀγγέλους τοὺς ἐκπεπτωκότας τῆς οἰκειᾶς τάξεως γνώμης ἰδίας μοχθηρία, εἰ τούτους κρινοῦμεν ἤτοι ἐλέγξομεν, αὐτοὶ μετὰ σώματος ὄντες, ὅτι ἐκεῖνοι χωρὶς σώματος ὄντες τὸν οἰκεῖον θεσμὸν οὐκ ἐτήρησαν, ἡμεῖς δὲ κατὰ τοὺς δοθέντας ἡμῖν ὑπὸ τοῦ κυρίου νόμους κάκεινων ἐπηρεαζόντων ἐπολιτευσάμεθα, εἰ οὖν ἐκεῖνους ἐλέγξομεν καὶ ἀναπολόγητον αὐτοῖς καταστησόμεθα τὸ ἀμάρτημα, πόσω μᾶλλον ἔσμεν ἱκανοὶ τὰ βιωτικὰ διαλύειν φιλονεικήματα καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους δίκας καὶ ἔριδας; εἰ δ' οὔπω τοῖς εἰρημένοις δυσωπεῖσθε, ἀλλ' ἔτι νομίζετε ὅτι τῶν πιστῶν τὸ δικαστήριον

ἀσθενές ἐστὶ καὶ ἀδύνατον εἰς τὸ διαλύειν τὰς δίκας ὑμῖν καὶ τὰς φιλονεικίας, ἀλλ' οὖν εἰ καὶ ἀσθενεῖς καθ' ὑμᾶς καὶ ἐξουθενημένοι ὣσιν οἱ πιστοὶ καὶ ἀδύνατοι συνιδεῖν δικαιοκρισίαν, ἄμεινόν ἐστι τούτους καθίζειν δικαστάς, ὅταν ἔχητε χρεῖαν βιωτικῶν κριτηρίων, ἢ τοῖς ἀπίστοις ἑαυτοὺς εἰς κρίσιν ἐκδιδόναι. ἐξουθενημένους δὲ εἶπον, φησίν, ἐντρέπων ὑμᾶς καὶ αἰσχύνων, ἐπεὶ πολλοὶ εἰσι ἐν ὑμῖν διαλύειν δίκας ἰσχύοντες καὶ φιλονεικίας. πόσης γὰρ οὐκ ἔστιν αἰσχύνης καὶ καταγνώσεως τοῦτο, εἰ οὐκ ἔνι σοφὸς ἐν ὑμῖν, φησίν, οὐδὲ εἷς ὃς δυνήσεται δικάσαι ἀνά μέσον ἀδελφῶν δικαζομένων; διαφόρους δὲ ἀποδείξεις τίθησιν τοῦ μὴ δεῖν καταλιπόντας τοὺς πιστοὺς ἐπὶ τὸ τῶν ἀπίστων βαδίζειν κριτήριον· πρῶτον μὲν, ὅτι εἰ ἡμεῖς νῦν οὐ κρίνομεν ἐκείνους, οἱ πιστοὶ τοὺς ἀπίστους, τί γὰρ μοι, φησί, καὶ τοὺς ἕξω κρίνειν; πῶς οὐ μέγα ὄνειδος ὑπὸ τῶν ἀπίστων κρίνεσθαι τοὺς πιστούς; δεύτερον· εἰ οἱ μὲν ἄδικοι οἱ δὲ ἅγιοι, πῶς οὐκ ἔστιν ἠλίθιον καταλιπόντα τοὺς ἀγίους ἐπὶ τοὺς ἀδίκους τρέχειν, καὶ ταῦτα τυχεῖν ἐλπίζοντα τοῦ δικαίου; τρίτον· εἰ οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον ἐλέγξουσι καὶ ἀναπόδραστον αὐτοῖς τὴν δίκην παρασκευάσουσιν, ἐφ' οἷς τῆς αὐτῆς φύσεως ὄντες καὶ τὰς ἀρετὰς πράττοντες οὐκ ἔσχον μιμουμένους τοὺς ἐλεγχόμενους, πῶς μᾶλλον εἰσι δυνατώτεροι ἀναμεταξὺ δύο δικάζειν καὶ διακρίνειν. τέταρτον· εἰ ἀγγέλους τοὺς ἀσωμάτους δαίμονας ἐλέγχειν ἐσμέν δυνατοί, πῶς μᾶλλον τοὺς ὁμοφυεῖς καὶ ὁμοδιαίτους; πέμπτον· εἰ καὶ μὴ ἴσχυον οἱ πιστοὶ δικάζειν, ἄμεινον ἦν καὶ οὕτως ἐπ' αὐτῶν ἢ ἐπὶ τῶν ἀπίστων κρίνεσθαι. καὶ πρὸ τούτων, εἰ τὸν κόσμον κρίνομεν, φησίν, πῶς οὐκ ἔστιν ἀνάξιον ὑμῶν κρίνεσθαι ὑπὸ τῶν ἀπίστων; τοῦτο γὰρ δηλοῖ διὰ τοῦ εἰπεῖν· καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε 556 κριτηρίων ἐλαχίστων; παραθεῖς δὲ τὰς τοσαύτας ἀποδείξεις ὅτι οὐ δεῖ κρίνεσθαι ἐπ' ἀπίστων, ἐπὶ τὸ τελειότερον ἀνάγει τὸν λόγον καὶ φησιν· τί λέγω ὅτι οὐ δεῖ κρίνεσθαι ὑμᾶς ἐπ' ἀπίστων; ἄμεινον ἦν μὴδ' ἐπὶ πιστῶν, ἀλλὰ πολλῶ ἄμεινον ἦν μὴδὲ δίκας ἔχειν πρὸς ἀλλήλους· αὐτὸ γὰρ τὸ αἰτιᾶσθαι ὅλως ἀλλήλους ἡττημα ὑμῶν ἐστίν. ἄριστον μὲν οὖν μὴδένα μῆτε ἀδικεῖν μῆτε ἀδικεῖσθαι οὕτω γὰρ κοινὴ πάντων ἦν ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ σωτηρία, εἰ δὲ δυοῖν ἀνάγκη, θάτερον αἰρετώτερον τοῦ ἀδικεῖν τὸ ἀδικεῖσθαι· τὸ μὲν γὰρ ἐκβάλλει τῆς βασιλείας, τὸ δὲ ταύτην προξενεῖ. εἰ δὲ οὐ μόνον οὐχ αἰρεῖσθε ἀδικεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ ἀδικεῖτε, καὶ τό τε ἀδελφοὺς καὶ ὁμοπίστους, εἰς οἷον ὑμῖν τὰ τῆς τιμωρίας χωρήσει; βιωτικὰ μὲν οὖν ἔαν ἔχητε κριτήρια, τοῦτ' ἔστιν ἔαν χρεῖαν αὐτῶν ἔχητε, ἔαν ἀνάγκη εἶναι αὐτὰ ἐν ὑμῖν, ἔαν δὲ συστήναι αὐτά. καὶ ἡ μὲν πρόχειρος ἔννοιά τε καὶ σύνταξις αὕτη, ἔνι δὲ καὶ βαθύτερον τὴν λέξιν διελόντα συνιδεῖν καὶ τὸ νόημα ἀναπτύξαι. 1Κορ 6,13 Εἰ μὲν ἀπλῶς βρώματα τὴν τροφήν δεῖ ἐκλαβεῖν καὶ κοιλίαν τὴν ὑποδοχὴν τῶν σιτίων, ἄμεινον εἰς προαγόρευσιν τοῦ μέλλοντος ἐκδέχεσθαι τὸ ἐπαγόμενον, οἷον· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει, τοῦτ' ἔστιν· ἀλλὰ ταῦτα ἐν τῇ ἀναστάσει ἀργὰ καὶ ἄχρηστα ἔσται, εἰς ἀφθαρσίαν ἡμᾶς τοῦ θεοῦ μεταστοιχειοῦντος, καὶ μῆτε τροφῆς δεῖσθαι μῆτε πρὸς ὑποδοχὴν σιτίων γαστρὸς παρασκευάζοντος. καὶ εἴη ἂν ὁ νοῦς τοῦ τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασι τοιοῦτος, ἀλλήλων ἐστί, φησίν, ἐρεθιστικὰ καὶ ἐπιζητητικὰ· ἢ τε γὰρ ἐν τῇ κοιλίᾳ ὄρεξις ἐπιζητεῖ τὰ σιτία, τὰ δὲ σιτία τὴν ἐν ἡμῖν πάλιν ὄρεξιν ἐρεθίζει καὶ διεγείρει, ὁ δὲ θεός, φησίν, ἄμφω ἐν τῇ ἀναστάσει ἀργὰ καὶ ἄχρηστα ἀποδείξει. οὐ χρὴ οὖν περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι ἀχρήστων λίαν σπουδάζειν. εἰ δὲ βρώματα μὲν τὸ ἀκόρεστον τῶν βρωμάτων, κοιλίαν δὲ τὴν ἀπληστίαν τῆς κοιλίας ἐκληψόμεθα οὐδὲν γὰρ κωλύει καὶ ταῦτα δηλοῦσθαι ὑπὸ τῶν λέξεων, οὐ προαγορεύσεως ἔννοιαν δίδωσι τὸ ἐπαγόμενον, ἀλλὰ μᾶλλον ἀρεᾶς καὶ δίκης. καταργήσει αὐτά, φησίν, ὁ θεός, ἀπελάσει ταῦτα ἀφ' ἡμῶν, ἐκδιώξει τὴν ἀδηφαγίαν καὶ γαστριμαργίαν, ἐλευθέρους τούτων ἀποδείξει τῶν κακῶν. εἰ δὲ ἀρὰς αὐτοῖς ἐπάγομεν, καὶ ἑαυτοὺς τούτων ἐλευθερωθῆναι εὐχόμεθα, πῶς οὐχὶ βδελυξόμεθα; 557 1Κορ 6,17–19 Ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἐν

πνεῦμά ἐστιν. μονοειδής ἐστιν ὅλος, γίνεται πνευματικὸς τῇ πρὸς τὸν κύριον ἐνώσει, οὐκ ἐπιούρεται τὰ σαρκικὰ πάθη, οὐδὲ σχίζεται εἰς διπλόην τινὰ θεῶ δουλεύων καὶ μαμωνᾶ, ἀλλ' ὅλος ἐνιαῖός ἐστι καὶ ὅλος πνευματικὸς, εἰς ἐνότητα συναγόμενος πνεύματος. Ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἀμαρτάνει. αὐτὸ μερίζει τὸ ἴδιον σῶμα, καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀλλ' οὐκ εἰς ἄλλον τὴν ἀδικίαν ἐπιδείκνυται, ὅπερ ἐπ' οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἐστὶν εὐρεῖν ἀμαρτημάτων· πάντες γὰρ ἄλλους βλάπτοντες ἀμαρτάνουσιν, ὁ δὲ πορνεύων ἑαυτὸν βλάπτων καὶ κακοποιῶν. Ἡ ἐπαγωγή δείκνυσι τὴν ἔννοιαν τοῦ προτεταγμένου αὐτῆς ῥητοῦ τοιαύτην εἶναι· εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἀμαρτάνει, οἷον· εἰς αὐτό, φησί, τὸ ἴδιον τοῦ δεσπότου σῶμα, καὶ γὰρ ἐπάγει· ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἁγίου πνεύματός ἐστιν; καὶ πάλιν· καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν, καὶ πρὸ βραχέος· οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστὶν; καὶ πάλιν· ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ. ὥστε ὁ πορνεύων εἰς τὰ ἴδια μέλη τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ πλημμελεῖ. τί οὖν, φησίν, οἱ λοιπὰς πλημμελοῦντες ἀμαρτίας οὐχὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ τοῦ Χριστοῦ σῶμα πλημμελοῦσιν; καὶ φαμεν ὅτι οὐχ οὕτως· εἰ γὰρ καὶ διὰ τινος μέλους ὁ κλέπτων ἢ ὁ φονεύων τὴν ἀμαρτίαν ποιεῖ, ἀλλ' οὐχὶ εἰς τὸ αὐτοῦ μέλος τὴν ἀμαρτίαν ποιεῖ, ἀλλ' ἐκτὸς αὐτὴν καὶ εἰς ἄλλον τινὰ κακοურγεῖ, ὁ δὲ πορνεύων καὶ διὰ τῶν μελῶν ὡσπερ ἐκεῖνοι, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ μέλη καὶ ὅλον τὸ σῶμα τὴν βλάβην καὶ τὴν ἀδικίαν ἐπιδείκνυσι. 1Κορ 7,12–14 Εἴ τις γυναῖκα ἔχει ἄπιστον. ἵνα μὴ διασπασθῶσιν οἱ γάμοι καὶ λοιπὸν συγχύσεως καὶ ταραχῆς καὶ οἴκων ἀνατροπῆς ἢ εὐσέβεια νομισθῆ τοῖς πολλοῖς, διὰ τοῦτο τοὺς φθάσαντας ἀπίστοις συνοικεῖν κωλύει διαιρεῖσθαι. Ἠγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος. καὶ αὐτὸ δὲ τοῦτο τὸ ἀνέχεσθαι τὸν ἄπιστον καὶ μὴ ἀποπηδᾶν συνοικεῖν τῷ πιστῷ, ἐγγὺς ἐστὶ τοῦ πρὸς τὴν εὐσέβειαν ὄραν. ἀλλ' εἴποι τις ἂν ἴσως· οὐκοῦν τὸ αὐτὸ νοοῦντες καὶ περὶ τοῦ πιστοῦ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι φαίημεν ἂν τοῦ πρὸς ἀσεβειαν ὄραν. πρὸς ὃ φαμεν ὡς οὐκ ἔστιν ἴσον, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ· ὁ 558 μὲν γὰρ πιστὸς συνοικῶν τῷ ἀπίστῳ τῆς πίστεως ἐντολήν καὶ νόμον πληροῖ, ὥστε καὶ ταύτη μᾶλλον ὠκείωται τῇ πίστει καὶ διίσταται τῆς ἀπιστίας· ὁ δὲ ἄπιστος μόνῃ τῇ πρὸς τὸν συνοικοῦντα στοργῇ δεδεμένος τὴν συνάφειαν οὐ λύει, ἀλλ' οὐχὶ νόμον τὸν ἀπὸ τῆς οἰκειᾶς ἀπιστίας αὐτὸς ἐκτελῶν, στέργων δὲ τὸν συνοικοῦντα χειραγωγηθήσεται ποτε καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ πίστιν δι' αὐτοῦ. καὶ τὸ στέργειν δὲ αὐτὸ τῆς εὐσεβοῦς ἐστὶ νομοθεσίας ἀλλ' οὐχὶ τῆς ἀσεβείας, ὥστε καὶ ταύτη ἐγγὺς ἐστὶ τοῦ εὐσεβεῖν αὐτὸν καὶ ἠγιάσθαι διὰ τῆς συνοικίσεως τοῦ πιστοῦ. 1Κορ 7,15–17 Οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις. οὐκ ἔχει ἀνάγκην, φησίν, ὁ πιστὸς ἢ ἡ πιστὴ ἐν τοῖς ἀπίστοις τοιαύτην, οἷα αὐτῷ ἐπίκειται ἐπὶ τῶν πιστῶν· ἐκεῖ μὲν γὰρ παντὶ τρόπῳ, χωρὶς λόγου πορνείας, οὐκ ἔξεστιν ἀπ' ἀλλήλων τοὺς συναφθέντας χωρισθῆναι, ἐνταῦθα δὲ ἂν μὲν συνευδοκῆ τὸ ἄπιστον μέρος τῷ πιστῷ συνοικεῖν, δεῖ μὴ λύειν τὸ συνοικέσιον· ἂν δὲ στασιάσῃ, καὶ τὴν λύσιν ἐκεῖνος ποιῆ, οὐ δεδούλωται ὁ πιστὸς εἰς τὸ μὴ χωρισθῆναι, ἀλλ' ἐλεύθερός ἐστιν ἐκεῖνου λύοντος τὸν γάμον καὶ αὐτὸς διαστῆναι. πλὴν, φησίν, εἰ καὶ ἐλεύθερός ἐστιν τὸ συνοικέσιον διὰ τὴν τοῦ ἀπίστου στάσιν λύειν, ἀλλ' ἄμεινον πολλῶ ποιήσει, εἰ τὴν ἔριν εἰρήνην καὶ καλοκαγαθία λύσας μὴ λύσει τὸν γάμον. ἐν γὰρ εἰρήνῃ, φησί, κέκληκεν ἡμᾶς ὁ θεός· τοῦτο γάρ, φησί, καὶ τῆς κλήσεως τῆς ἀπὸ θεοῦ σημεῖον, τὸ εἰρηνικὸς ὅσον τὸ ἐξ ἡμῶν πρὸς πάντας εἶναι. καὶ τὸ ἐφεξῆς δέ· τί γὰρ οἴδας, γύναι, καὶ ἐξῆς ταύτη συνάδει τῇ ἐρμηνείᾳ διὰ τῆς πρὸς αὐτὴν μάλιστα ἀκολουθίας. Ἐκάστῳ ὡς ἐμέρισεν ὁ θεός. τὸ γὰρ συμφέρον αὐτὸς μόνος οἶδεν, καὶ πότερον μᾶλλον συνετέλει τὸν πιστὸν ἐξ ἀρχῆς ἀπίστῳ συναφθῆναι ἢ πιστῷ. ἐπ' ἐνίων μὲν γὰρ συνέφερε πιστὸν πιστῷ συνοικεῖν, καὶ συνήφθη· ἐπ' ἐνίων δὲ πιστὸν ἀπίστῳ, καὶ γέγονεν οὕτως. καὶ τούτων οὐδεὶς ἐστὶν ἰκανὸς συνιδεῖν τὰς αἰτίας πλὴν τοῦ οὕτω διαταξαμένου καὶ μερίσαντος θεοῦ καὶ τοῦ καλέσαντος κυρίου. εἰ δὲ ὁ θεὸς καὶ ὁ κύριος τὰς τοιαύτας συναφείας

ἔταξε καὶ ἐμέρισε κατὰ τὸ ἐκάστῳ συμφέρον, οὐκ ὀφείλει ὁ πιστὸς ἀπίστῳ συναφθεῖς δυσφορεῖν ἢ ἀγωνιᾶν καὶ λύσιν ἐπιζητεῖν, ἀλλὰ καθὼς ἐκλήθη ἕκαστος, τοῦτῳ ἐμμένειν καὶ περιπατεῖν. 559 1Κορ 7,18–19 Περιτετμημένος τις ἐκλήθη; φησὶν· μὴ ἐπισπάσθω. Ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος τοῦτό φησιν, ὅτι διὰ τινος θεραπείας φαρμακευτικῆς δύναται τις ποιῆσαι τὸν ἐμπερίτομον ἀκρόβυστον, καὶ ὅτι ταύτης τῆς ἐπινοίας πρῶτος εὐρετῆς γέγονεν Ἡσαῦ. καὶ διὰ τοῦτό φησιν ὁ θεός· τὸν Ἡσαῦ ἐμίσησα. Ἡ περιτομὴ οὐδὲν ἐστίν. οὔτε ἡ περιτομή, φησὶν, ὅσον τὸ καθ' αὐτὴν δύναται τινα ὠφελῆσαι, οὔτε ἡ ἀκροβυστία· ἡ δὲ ὠφέλεια διὰ τὴν τήρησιν τῆς ἐντολῆς παραγίνεται ὁμοίως καὶ τῇ περιτομῇ καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ. τῶν γὰρ ἐν ἀνθρώποις πράξεων αἱ μὲν καθ' αὐτὰς ἔχουσι τὸ χρήσιμον, καὶ εἰ μὴ ὧσιν ἐντολῆς ἡρτημένοι θείας, οἷον ἡ δικαιοσύνη καὶ τὰ ὅμοια, αἱ δὲ διὰ μόνην τὴν ἐντολήν, ὡς τὰ πλεῖστα τῶν ἐν τῷ νόμῳ. 1Κορ 7,21–22 Ἴνα μὴ τοῖς δούλοις ἐμπόδιον πρὸς τὴν εὐσέβειαν ἡ δουλεία νομισθῇ, διαρρήδην φησὶν, ὅτι τοῦτο τοσοῦτον ἀπέχει τοῦ ἐμποδῶν εἶναι, ὥστε οὐδ' ἐν φροντίδι εἶναι δεῖ περὶ αὐτῆς. μὴ γὰρ μελέτω σοι, φησὶν· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι διὰ τινος σπουδῆς καὶ ἐπιμελείας ἐλεύθερος γενέσθαι, ἕα τοῦτο καὶ κέχηρο μάλλον τῇ δουλείᾳ· οὐδ' οὕτως οὐδὲν ἐλαττοῦσαι τοῦ δεσπότη. ἀπελεύθερος γὰρ εἶ ὡσπερ κάκεῖνος τοῦ κοινοῦ δεσπότη· δοῦλος μὲν γὰρ εἶ τοῦ κοινοῦ δεσπότη ὡσπερ κάκεῖνος, καὶ ἀπελεύθερος πάλιν ὡσπερ ἐκεῖνος. τί οὖν σοι τῆς σωματικῆς μέλει δουλείας, τῆς μήτε ἐλαττούσης μήτε τῷ δουλευομένῳ μεῖζόν τι προστιθείσης; ἀλλ' ἐκάτερον μηδὲν εἰς τὸ τυχεῖν τῶν ἴσων παραβλαπτούσης; 1Κορ 7,25–28 Ὡς ἡλεημένος ὑπὸ κυρίου ἀξιόπιστος εἶναι εἰς τὸ παραινεῖν ὑμᾶς καὶ διδάσκειν τὰ συμφέροντα. καὶ ταύτην ὑμῖν ἀποφαίνομαι τὴν συμβουλήν καὶ γνώμην. 560 Διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην. τὸν διωγμὸν οἶμαι λέγειν αὐτὸν ἐνταῦθα, τὸν ἀπὸ τῶν ἀπίστων τοῖς πιστοῖς ἐπανατεινόμενον, καὶ τὰς ἄλλας ἐπηρείας καὶ κακώσεις ἃς ὑπέμενον· τοῦτο γὰρ ἀκόλουθον ἐνεστῶσαν ἀνάγκην αὐτὸν καλεῖν. ἐπειδὴ γὰρ παραίνεσιν ὑψηλὴν καὶ μεγάλην ἠθέλησε ποιήσασθαι, μετὰ περιστάσεως αὐτὴν ἔδοξεν εἰσάγειν. καλόν, φησὶν, ἡ παρθενία καὶ διὰ τὴν ἐνεστῶσαν τῶν πειρασμῶν φοράν· ῥᾶον γὰρ καὶ ἀκοπώτερον ταύτας οἴσομεν ἢ γυναῖκας καὶ τέκνα ἐν διωγμοῖς καὶ μυρίαὶς ταλαιπωρίαῖς συνεπαγόμενοι. καταμεριζομένης γὰρ εἰς πολλὰ πάθη τῆς ψυχῆς ἐν ἀφορήτῳ κακῷ ἀνάγκη καταβαπτισθῆναι τὸν ἄνθρωπον· μόνον δὲ ὄντα καὶ τοῖς ἐτέρων πάθεσι μὴ κατατεμνόμενον, εὐχερὲς τῆς τῶν κακῶν ὑπερνασχεῖν τρικυμίας. εἶτα ἵνα μὴ τις εἴπῃ· οὐκοῦν καὶ ὁ φθάσας γάμῳ κοινωνῆσαι ἄμεινον ποιήσει λύων τὸν γάμον, ἐπήγαγεν· μὴ γένοιτο τοῦτο γὰρ δηλοῖ διὰ τοῦ εἰπεῖν· δέδεσαι γυναικί; μὴ ζητεῖ λύσιν, ἀλλ' ὡσπερ, φησὶν, ὁ δεδεμένος οὐκ ὀφείλει λύσιν ζητεῖν, οὔτως οὐδὲ ὁ λελυμένος δεσμὸν ἑαυτῷ ὀφείλει περινοεῖν. τὸ δὲ λέλυσαι διχῶς ἐστίν ἐκλαβεῖν, ἢ ὅτι οὕτω ὅλως ἐδέθης, ἢ ὅτι λυθεῖς ἀφ' οὗ ἐδέθης δεσμοῦ, οὐκ ὀφείλεις ἄλλῳ γυναικὸς δεσμῷ πάλιν συνδεθῆναι. Τὸ ἐὰν δὲ καὶ γήμης, οὐχ ἡμαρτες καὶ ἐφεξῆς, τοῖς ἄνω καθ' ὑπερβατὸν συντακτέον, οἷον· καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι, ἐὰν δὲ καὶ γήμης, οὐχ ἡμαρτες καὶ ἐξῆς. οὐ γὰρ δεῖ συνάπτειν αὐτὸ τῷ λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζητεῖ γυναῖκα. ἐὰν δὲ καὶ γήμης, οὐχ ἡμαρτες. πρῶτον μὲν γὰρ ἀνακόλουθος οὕτω λαμβανομένη ἡ ἔννοια· τί γὰρ τῷ γεγαμηκότι ἤδη καὶ διαλυθέντι προσήκει λέγειν· ἐὰν δὲ καὶ γήμης· τοῦτο γὰρ τοῖς μήπω γεγαμηκόσιν ἀρμόδιον. ἔπειτα δὲ καὶ μέγα ἐστὶν ἀμάρτημα, λυσάμενον ἀπὸ τῆς γυναικὸς ἄλλην γήμασθαι· ὥστε οὐκ ἐγχωρεῖ οὕτως συνάψαι τὸ χωρίον, ἀλλ' ὡς πρότερον εἴρηται. καὶ γὰρ καὶ πρὸ ὀλίγου φησὶν· ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος. διὰ τε οὖν τὰ προειρημένα καὶ τὸ νῦν εἰρημένον, ἵνα μὴ ἐναντία λέγειν ἑαυτῷ δόξη, καθ' ὑπερβατὸν συντακτέον. εἰ δὲ τὸ λέλυσαι οὐχὶ πρὸς τοὺς συναφθέντας, εἶτα διαλυθέντας ἀκούσεις, ἀλλ' ἀπλῶς πρὸς τοὺς μὴ συνελθόντας ὅλως εἰς γάμου κοινωνίαν, ἀλλὰ λελυμένους ὄντας τοῦ τοιοῦτου δεσμοῦ, ἐγχωρεῖ καὶ κατὰ πόδα ἢ

σύνταξις. 1Κορ 7,34 Μεμέρισται καὶ ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος, τοῦτ' ἔστι πολλή ἐστιν ἡ ἀναμεταξὺ αὐτῶν παραλλαγή καὶ διαφορὰ. καὶ ἐπάγει λοιπὸν τὰς διαφοράς, εἰπὼν τινὰς καὶ πρὸ τούτων. 561 1Κορ 7,36–38 Εἰ δέ τις, φησὶν, ἀσχημοσύνην νομίζει φέρειν αὐτῷ, ἀνέκδοτον γάμῳ φυλάττειν οἴκοι τὴν θυγατέρα παρθελεύουσαν, καὶ οἶεται οὕτω μᾶλλον ὀφείλειν γίνεσθαι οἶον ἐκδοῦναι, ποιείτω ὃ θέλει· οὐ γὰρ κεκώλυται ὁ γάμος μὴ γένοιτο εἰ καὶ ὑψηλότερον ἡ παρθενία. ὥστε εἰ βούλονται, ἐγκαμεῖωσαν αὐτάς, φησὶν. εἰ δέ τις ἔστηκεν ἐν ταύτῃ τῇ γνώμῃ ἐδραῖος, ἦτοι εἰς τὸ μὴ ἐγκαμίσει αὐτήν, μὴ ποιῶν τοῦτο ὡς ἐξ ἀνάγκης καὶ ἀπὸ νόμου κωλυόμενος ὁ γὰρ οὕτως τοῦτο ποιῶν λίαν ἀμαρτάνει· ἐὰν οὖν τις τοῦτο ὡς μὴ ἔχων ἀνάγκην ποιῇ, ἀλλ' ὡς κύριος μὲν ὢν ἐκατέρου θελήματος ἀπὸ τοῦ νόμου, αὐτὸς δὲ αἰρετώτερον κρίνων τὸ μὴ ἐγκαμίζειν, καὶ οὗτος καλῶς ποιεῖ φυλάττων παρθένον καὶ ἀμέριμνον τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα. δύναται τὸ μὴ ἔχων ἀνάγκην καὶ ἄλλως οὐδὲν ἦττον οἰκείως ἐκληφθῆναι, οἶον· μὴ ἀναγκαζόμενος τὸ ἐναντίον ποιεῖν ἀπὸ τῆς θυγατρὸς. ἐὰν ὁρᾷ γὰρ τὰ τῆς θυγατρὸς εἰς τὸ ἐγκαμίζειν αὐτὸν ἀναγκάζοντα, οὐκ ὀφείλει παρθένον αὐτήν τηρεῖν εἰς τὸ ἐναντίον αὐτήν καὶ τῆς ὁρμῆς καὶ τῆς γνώμης ἐκβιαζόμενος ἐκούσιον γὰρ ἀλλ' οὐκ ἀκούσιον τὸ τῆς παρθενίας, ἐπεὶ μετὰ τοῦ ἀκουσίου καὶ εἰς χεῖρον ἂν ἀποκλίνειεν ἑαυτῇ μὲν συγγνώμην φέρουσα, εἰς δὲ τὸν βιασάμενον παρθενεύειν τῆς ἀτοπίας τὴν αἰτίαν ἀναφέρουσα. ἢ τὸ μὴ ἔχων ἀνάγκην καὶ τοῦτο ἂν ὑποδηλώσειεν· μὴ ἔχων, φησὶν, ἀνάγκην τοῦτο ποιεῖν, ἢ ὡς προαφιερῶσας τῷ θεῷ καὶ ἀναθεὶς παρθενεύειν, ἢ ὡς τῆς θυγατρὸς ἐπὶ τούτῳ καταναγκαζούσης· τῷ γὰρ ὑπὸ τινος τῶν εἰρημένων ἀνάγκην ἔχοντι μὴ ἐγκαμίζειν οὐδὲ βουλεύεσθαι ἄλλως ἔνι, οὐδὲ κρίσιν ἄλλην ἐν τῇ καρδίᾳ μελετῆσαι· ἀλλ' οὐδ' ἐπιτελοῦντι τηλικούτος ὁ ἔπαινος, ὅσον μὴ ἐπιτελοῦντι τὸ κατάκριμα, ἀλλὰ πολλαπλάσιον. ὃς δὲ χωρὶς ἀνάγκης ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦτο κέκρικε ποιεῖν παρθένον μὲν ἔχων, μέγα κατώρθωσεν, ἐγκαμίσας δὲ οὐδὲν ὅλως ἤμαρτεν. 1Κορ 7,40 Κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· κατὰ τὴν ἐμὴν παραίνεσιν καὶ συμβουλήν, οὐ κατὰ τινὰ νομοθεσίας ἀνάγκην. εἶτα ἵνα μὴ τις εἴπῃ· οὐκοῦν εἰ μὴ ἔστι νομοθεσία, τί χρὴ ὅλως τινὰ κατὰ τὴν παραίνεσιν ποιεῖν; ἐπήγαγεν ὅτι καὶ ταῦτα ἐκ τοῦ παναγίου πνεύματος παραινῶμεν, εἰ καὶ μὴ εἰς νόμου ἀνάγκην διὰ τὴν ἀσθένειαν ὑμῶν τὴν συμβουλήν κατακλείομεν. 562 1Κορ 8,4 Ἐν κόσμῳ εἶδωλον οὐδὲν ἐστίν, τοῦτ' ἔστιν οὐδὲν ἐστὶ τῶν ἐν κόσμῳ ὄντων τὸ εἶδωλον, ἐπινοίας δὲ ματαίας ἀναπλασμός καὶ ἀνατύπωσις. διὸ ἐν μόναις ταῖς τοιούτων διανοίαις ἢ τῶν εἰδώλων ὑπαρξίς ἴδρυται, ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ δυναμένων ἔχειν τὴν ὑπόστασιν. 1Κορ 9,2 Εἶτα ἵνα μὴ λέγωσιν· εἰ καὶ ἀπόστολος εἶ, οὐδὲν μέντοι ἔργον ἐπεδειξῶ· πῶς; φησὶν· οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε; τοῦτ' ἔστιν οὐκ ἐργασίαν ἀποστόλοις πρέπουσαν ἐπεδειξάμην εἰς ὑμᾶς, ἐπιστρέψας ὑμᾶς; ὅπερ ἐν κυρίῳ διὰ Χριστοῦ πέπραχα. 1Κορ 9,6 Ἡ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι; τοῦ τὰ πρὸς τροφήν καὶ αὐτάρκειαν ἀπὸ τοῦ κηρύγματος πορίζεσθαι; ἀλλ' ὅμως ἔχοντες ἐξουσίαν οὐ χρώμεθα τῇ ἐξουσίᾳ, ἵνα μᾶλλον ὑμᾶς ὠφελήσωμεν, ἀδάπανον κηρύσσοντες τὸ εὐαγγέλιον. εἰ δὲ τοῦτο, δηλονότι, εἰ καὶ συνήδειν σκανδαλιζομένους ὑμᾶς ἔνεκεν κρεωφαγίας, καίτοι ἀκώλυτον ὄν, οὐκ ἂν ἔφαγον εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ σκανδάλου πρόξενος γενοίμην τῷ ἀδελφῷ. εἰ δὲ τοῦτο, πόσω μᾶλλον δεῖ φυλάττεσθαι ὑμᾶς ἐκ τῶν εἰδωλοθύτων, δι' ὧν οὐ μόνον οἱ ἀδελφοὶ σκανδαλίζονται, ἀλλὰ καὶ τὰς συνειδήσεις μολύνουσιν; τὸ δὲ ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι; οἰκειότερόν ἐστι τῆς λέξεως οὕτως ἐκλαβεῖν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι ἀπόστολοι, φησὶν, ἐξουσίαν ἔχουσι μὴ ἐργάζεσθαι μηδὲ κοπιᾶν ταῖς χερσίν, ἀλλ' ἐκ τῶν διακονούντων αὐτοῖς διατρέφεσθαι, ἐγὼ δὲ καὶ Βαρνάβας, ὡς φαίνεται, φησὶν, οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν μὴ ἐργάζεσθαι, ἀλλ' ἀνάγκη ταῖς χερσὶ κοπιῶντας οὕτως ἑαυτοῖς τὰ πρὸς τὴν ἀναγκαίαν χρεῖαν ἐπαρκεῖν. 1Κορ 9,10 Οὐχὶ ἐφ' ὅτῳ μηδὲν περαιτέρω ἀπολαύειν,

ἀλλ' ἐφ' ᾧ ἐλπίδα ἔχειν μετὰ ταύτην τὴν πρόσκαιρον καὶ βραχείαν ἀπόλαυσιν καὶ τῶν αἰωνίων καὶ ὑπερφῶν τυχεῖν ἀγαθῶν. τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ καὶ ὁ ἀλοῶν τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ' ἐλπίδι· τῆς γὰρ διακονίας οἱ ἀπόστολοι τῆς ἐπὶ τῇ διατροφῇ ἐλπίδα εἶχον παρὰ τῶν μαθητευομένων τυγχάνειν, καὶ ἐτύχανον. οὐ μέντοι γε τοῦτο ἦν αὐτοῖς ἡ τελεία ἐλπίς, 563 ἀλλὰ ταύτης ἀπολαύοντες τῆς ἐλπίδος ἔτι τὰ μείζονα ἐκαραδόκουν καὶ ἤλπιζον. τοῦτο δέ φησιν ὅτι οὐδὲν ἐνέκοπτεν, εἰς τὴν τῶν μελλόντων ἐλπίδα καὶ ἀπόλαυσιν δεικνύς, ἢ τῆς παρὰ τῶν μαθητευομένων ἐπὶ τῇ τροφῇ ὑπηρεσίας ἀπόλαυσις, ἐντεῦθεν δηλῶν, ὡς καίτοι μηδὲν ἐμποδῶν ὄντος πρὸς τὴν ἐκεῖθεν ἀπόλαυσιν τοῦ τρέφεσθαι παρὰ τῶν μαθητῶν, ὅμως οὐχ εἰλόμην. πλείοσι δὲ αὐτὸ ἐπιχειρήμασιν ἀκώλυτον ὄν κατασκευάζει, διὰ τε τὸ εἰρημένον, καὶ ἵνα μὴ ἀπεχόμενος αὐτὸς τοὺς ἄλλους δόξῃ χρωμένους ἐν διαβολῇ τινι καθιστᾶν. 1Κορ 9,16–18 Εἰ γὰρ ἐκὼν τοῦτο πράσσω. εἰ γὰρ τὸ κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἐμῆς ἦν ὅλως φιλοτιμίας καὶ οὐδεμία μοι ἀνάγκη ἐκ τῆς δεσποτικῆς ἐντολῆς ἐπέκειτο, εἰκότως ἐπὶ τούτῳ μισθὸν μέγαν ἤλπιζον, καὶ ἐξῆν μοι ὡς ἐπ' ἰδίῳ κατορθώματι καυχᾶσθαι. εἰ δὲ ὡς διακονίαν καταπιστευθεὶς καὶ ἀνάγκην ἔχων ὑπηρετεῖν τοῦτο πράσσω, οὐκέτι ὅμοιος ὁ μισθὸς ἔπεται, οὐδ' ἔστιν ἐπὶ τούτῳ καυχᾶσθαι. ἐπὶ τίνι οὖν ἔστι λαμπρὸς ὁ μισθὸς καὶ τὸ καύχημα; ἐφ' ᾧ κηρύσσειν μὲν ὡς προσετάγην τὸ εὐαγγέλιον, μηδὲν δὲ ἐκ τοῦ κηρύγματος μηδ' ὅσον ἀποζῆν λαμβάνειν, ἀλλ' ἀδαπάνως καὶ δωρεὰν ὑπηρετεῖν τῇ διακονίᾳ. 1Κορ 9,22 Ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ὡς ἀσθενής. καὶ ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους, ὅτε τοὺς διακρινομένους φαγεῖν κρέα διὰ τὴν ἐνίων κρεῶν παρατήρησιν, ὅτε τούτων τῇ ἀσθενείᾳ συγκαταβαίνων οὔτε αὐτὸς τούτοις ἐπέτιμα, καὶ τοὺς ἄλλους ὄχλησιν ἐπάγειν αὐτοῖς ἐκώλυεν. Τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα. εἰ γὰρ ἐγώ, φησί, καὶ ὧν οὐκ ἔδει οὐδὲν παριδεῖν, ἵνα πλείους σώσω παρεῖδον, πῶς οὐχὶ δεῖ ἀπέχεσθαι ὑμᾶς τῶν εἰδωλοθύτων; καὶ τό τε τὰς τῶν ἀδελφῶν ἐπὶ τούτῳ τύπτοντας συνειδήσεις; 1Κορ 10,2–4 Εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσαντο. εἰς ἐκεῖνον, φησίν, ἀφορῶντες καὶ θαρρήσαντες ἀφήκαν αὐτοὺς τῷ θαλασσίῳ ρεῖθρῳ βαπτίζεσθαι, εἶτα καὶ ὑπὸ τῆς νεφέλης ὡσαύτως ἐκείνῳ κατακολουθοῦντες ἐσκιάζοντο· εἰ γὰρ καὶ μὴ τῷ ὕδατι ἐκαλύφθησαν, ἀλλ' οὖν ἐν ἐκείνῳ τῷ χώρῳ τοῦ ὕδατος γεγονότες ἐπορεύοντο, ἐν ᾧ ἀνάγκη τοὺς διαπορευομένους ὄλῳ καταβαπτίζεσθαι τῷ ὕδατι. 564 Ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας. αἰσθητὴ μὲν ἦν ἡ πέτρα δηλονότι, ἢ τὸ ὕδωρ τοῖς Ἰσραηλίταις ἀναβλύσασα, ἀλλ' οὐχὶ τῇ οἰκείᾳ φύσει τοῦτο ἔβλυσεν, ἀλλὰ τῇ δυνάμει τῆς κατ' ἐνέργειαν παρούσης αὐτῇ πνευματικῆς πέτρας καὶ ἀκολουθούσης τῇ χρεῖᾳ τῶν διψῶντων, τοῦτ' ἔστι πρὸς τὴν ἐκείνων σωτηρίαν καὶ ὠφέλειαν πάντα μεταποιούσης καὶ μεταπλαττούσης καὶ συνεπομένης αὐτῶν τῷ βουλήματι, καὶ ποτὲ μὲν τὸ ὕδωρ αὐτοῖς εἰς διάβασιν ἴσα πέτραις στερεούσης, ποτὲ δὲ τὸν οὐρανὸν εἰς βρῶσιν καὶ τροφήν αὐτοῖς ἄφθονον γεωργούσης, ἄλλοτε δὲ τὴν πέτραν εἰς ὑδάτων γονὰς ἀναστομούσης. διὸ εἰκότως λέγοντι· ἂν ἐκ τῆς πνευματικῆς πέτρας πιεῖν· αὕτη γὰρ ἦν ἡ τὴν αἰσθητὴν εἰς ὑδάτων λύσασα πηγὴν. τίς δὲ ἦν ἡ πνευματικὴ, φησίν, ἐκείνη πέτρα, ἢ πᾶσι τούτοις παρακολουθοῦσα καὶ πρὸς τὴν ἐκάστου καιροῦ χρεῖαν τὰς φύσεις τῶν πραγμάτων μεταστοιχειοῦσα καὶ συµμεταβάλλουσα; τίς, φησίν, ἢ δηλονότι ὁ Χριστός, ὁ καὶ νῦν εἰς ἡμᾶς τὰ ὅμοια καὶ μείζω ἐπιδεικνύμενος. ἔστι δὲ τὸ ἀκολουθούσης καὶ ἐτέρως ἐκλαβεῖν· ἢ γὰρ νοητὴ πέτρα ἦτοι ὁ Χριστὸς οὐ μόνον τὰ εἰρημένα αὐτοῖς παραδόξως ἐβράβευσεν, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἐφεξῆς ἠκολούθει καὶ εἶπετο, παραπλήσια τούτοις καὶ μείζονα τὸν Ἰσραηλίτην εὐεργετῶν, ἀλλὰ καὶ νῦν ἡμῖν τοῖς πιστοῖς ἀκολουθούσης· ὥστε εἶναι κατὰ συνέχειαν τῆς αὐτῆς προνοίας καὶ τοῦ αὐτοῦ δεσπότου καὶ θεοῦ τὰ τε ἐν τῇ παλαιᾷ θαυματουργήματα καὶ τὰς εὐεργεσίας καὶ τὰ ἐν τῇ καινῇ. 1Κορ 10,13 Τὸ ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν διχῶς ἔστιν ἐκλαβεῖν· ἢ ὅτι τὸν πειρασμὸν συγχωρῶν ἐπελθεῖν, αὐτίκα καὶ

διασκεδάξει καὶ παύει αὐτόν, ὥστε καὶ ὑμᾶς δύνασθαι διὰ τὸ ὀλίγον χρόνον ἐνοχλεῖν ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν αὐτόν· ἢ ὅτι σὺν τῷ πειρασμῷ ποιήσει καὶ τὴν ἐπὶ τῇ ὑπομονῇ καὶ καρτερίᾳ ἔκβασιν, τοῦτ' ἔστι ποιήσει ὑμᾶς αὐτίκα καρτερικούς καὶ ὑπομένειν ἱκανούς, ὥστε μηδὲν ὑμᾶς ἐκ τοῦ πειρασμοῦ βλάπτεσθαι, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον πολλὰ κερδαίνειν. 1Κορ 10,16–17 Ἀπόδειξις ἔστι τοῦ εἰρημένου τὸ ἐπαγόμενον. πόθεν γὰρ δῆλον, φησίν, ὅτι τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἔστιν, τοῦτ' ἔστιν ὅτι εἰς κοινωνίαν τοῦ σώματος ἡμᾶς συνάγει τοῦ Χριστοῦ; πόθεν δῆλον ὅτι ἐν σῶμά ἐσμεν καὶ καλούμεθα οἱ πάντες, Χριστῷ συναπτόμενοι ὡς τοῦ κοινοῦ σώματος κεφαλῆ; εἰ οὖν μὴ τῷ σώματι αὐτοῦ καὶ τῷ αἵματι εἰς κοινωνίαν συνηγόμεθα, τίνι ἂν ἐτέρῳ ἐν σῶμα ἦμεν καὶ ἐκαλούμεθα; 565 1Κορ 10,19–21 Οὐχ ὅτι τί ἔστι τὰ εἰδώλα, διὰ τοῦτο κωλύω τῶν εἰδωλοθύτων γεύεσθαι προεῖρηται γὰρ ὅτι τῶν μὴ ὄντων ἔστιν καὶ ἀνυπάρκτων κατ' οὐσίαν, καὶ οὔτε βλάβην οὔτε ὠφέλειαν ἔχουσιν ἰσχύοντες προσενησαί τινι, ἀλλὰ διὰ τοῦτο κωλύω, ὅτι διὰ τῶν εἰδώλων τοῖς δαίμοσι προσάγεται ἡ θυσία. πῶς οὖν οὐκ αὐτόθεν βδελυκτὸν καὶ φευκτὸν τὸ μεταλαμβάνειν δαιμονικῆς θυσίας καὶ δι' αὐτῆς αὐτοῖς ἐκείνοις ἔρχεσθαι εἰς κοινωνίαν; εἶτα καὶ διὰ τῆς παραθέσεως τῆς κυριακῆς τραπέζης καὶ τοῦ κυριακοῦ ποτηρίου μᾶλλον ἐλέγχει τὸ ἄτοπον τῶν γενομένων ἃ ἔστιν εἰδωλόθυτα. καὶ ὅρα τὸ σοφόν· κατ' ἀρχὰς μὲν ἡρέμα πως ἦπτετο τῶν ἐλέγχων, προῖων δὲ ὡς ἐνταῦθα λίαν πικρῶς ἐπεμβαίνει. 1Κορ 10,25–28 Ἀντιπίπτειν δοκοῦν λύει. ἐπειδὴ γὰρ μετὰ σφοδρότητος τῶν εἰδωλοθύτων κατέδραμε καὶ τοὺς ἐσθιοντάς ἐπετίμησεν, ἵνα μὴ τις εἴπῃ· τί οὖν; ἀποσχέσθαι ἄρα δεῖ ἡμᾶς καὶ τῶν ἐν ἀγορᾷ κρεῶν προκειμένων; ἢ ἀνάγκην σχοίημεν ἂν περιιέναι τὰς ἀγορὰς καὶ ἐπερωτᾶν καὶ ἀνακρίνειν, μὴ ποτε εἰδωλόθυτον εἴη; εἰς τοιαῦτα ἡμῶν συγκλείσομεν καὶ συνελάσομεν τὸν βίον; ἵνα οὖν μὴ τοιαῦτά τινες ἀντιτείνειν ἔχοιεν, προφθάσας αὐτὸς δίδωσι τὰς λύσεις, καὶ φησιν μῆτε τὰ ἐν ἀγορᾷ ἀνάγκην εἶναι παραιτεῖσθαι, μῆτε ἀνακρίνειν καὶ ἐπερωτᾶν· ἄρα εἰδωλόθυτόν ἐστιν ἢ οὐ; ἀλλ' ἐκείνων ἀπέχεσθαι μόνων, περὶ ὧν τις φθάσας ἐμήνυσεν εἰδωλόθυτα εἶναι. Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ, φησίν, ἐσθίετε μηδὲν διστάζοντες κατὰ συνείδησιν, μηδὲ ἀνακρίνοντες καὶ ἐπερωτῶντες δι' αὐτήν, ἵνα ταύτην ἀμφίβολον οὔσαν θεραπεύσητε· οὐ γὰρ ἐβούλετο δύσκολον αὐτοῖς τὴν μετάληψιν παρασκευάσαι τῆς τροφῆς, ἵνα μὴ ἐκ τούτου ὀλιγορήσαντες τὸ πᾶν τῆς ἀκριβείας ὡς ἀδυνάτου οὔσης τῆς ἐντολῆς εἰς τὸ φυλαχθῆναι παραλύσωσιν. Μηδὲν διὰ τὴν συνείδησιν ἀνακρίνοντες, τοῦτ' ἔστι μηδὲν ἔνεκεν αὐτῆς ἐπερωτῶντες καὶ ἀνακρίνοντες· δεῖ γὰρ αὐτήν καθαρὰν καὶ ἀδίστακτον ἐσθιοντάς ἔχειν καὶ μὴ δεῖσθαι πληροφορίας ἄλλης τῆς ἀπὸ τῆς ἀνακρίσεως. Ἐπειδὴ ἀνωτέρω ὅτε τὰ ἐν μακέλλῳ πωλούμενα οὐκ ἐκώλυεν ἐσθίειν, ἐπήγαγεν· τοῦ κυρίου ἢ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, τοῦτ' ἔστι τὰ ἐν αὐτῇ πάντα· ταῦτα γὰρ εἰσι τὰ πληροῦντα αὐτήν καρποὶ καὶ ζῶα καὶ τὰ ὅμοια. εἶτα προῖων λέγει· ἂν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ ὅτι εἰδωλόθυτόν ἐστιν, μὴ ἐσθίετε. ἵνα μὴ τις εἴπῃ· 566 τί οὖν; νῦν οὐκ ἔστιν ἢ γῆ τοῦ κυρίου καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς; ἀλλ' ὅτε μὲν οὐκ ἐκώλυες ἐσθίειν, τοῦ κυρίου ἦν, νῦν δὲ οὐκ ἔστιν; ἵνα οὖν μὴ ἐξῆ τοῦτο λέγειν τινί, πάλιν τίθησι τὸ αὐτὸ καὶ φησιν· τοῦ κυρίου μὲν ἢ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅπερ καὶ πρόσθεν εἶπον, ἀλλὰ διὰ τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν αὐτοῦ οὐ δεῖ γεύσασθαι τῶν εἰδωλοθύτων ἐκείνων. εἰ γὰρ τοῦ κυρίου ἢ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, αὐτὸς οὐδενὸς ποιήσει ὑμᾶς ἔχειν ἐνδεῶς, κἂν ταύτης δι' αὐτὸν ἀπόσχησθε τῆς εἰδωλοθύτου θοίνης. ἢ ἐπεὶ τοῦ κυρίου ἢ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, πολλῷ μᾶλλον καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐν αὐτῇ· διὰ γοῦν τοῦτον τὸν μηνύσαντα ὅς ἐστι τοῦ κυρίου, καὶ τοὺς ἄλλους ἴσως τοὺς μηνύοντος ἀκούσαντας ἵνα μὴ βλαβῶσιν, μὴ ἐσθίετε· τοῦ γὰρ κυρίου ἢ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ δεῖ ὡς ὁμοδούλων φροντίζειν τῶν ἐν αὐτῇ. οὐ γὰρ ὅτε μὲν ἔδει φαγεῖν τοῦτο ἔδει ἐννοεῖν, ὅτε δὲ μὴ ἐσθίειν τοῦτο παρορᾶν, ἀλλ' αἰεὶ ὡσαύτως ἔχοντας καὶ

τότε εὐχαρίστως ἐσθίειν ὡς τοῦ κυρίου παρασχόντος ἡμῖν εἰς βρῶσιν ταῦτα, καὶ νῦν εἰκότως μὴ ἐσθίειν ὡς φυλαττομένους σκανδαλίζειν τοὺς τοῦ κυρίου δούλους καὶ ὁμοδούλους ἡμῶν. 1Κορ 10,30–31 Εἰ σύ, φησίν, ἐκ χάριτος γέγονας τέλειος ὥστε εἶδεναι μηδὲν εἶναι τὰ εἶδωλα, καὶ κατηρτισμένην ἔχεις ψυχὴν εἰς τὸ μηδὲν παραβλάπτεσθαι, κἂν μετασχεῖν βουληθῆς τῶν εἰδωλοθύτων, τί βλασφημεῖσθαι σαυτὸν παρασκευάζεις, καὶ διὰ σοῦ τὴν πίστιν καὶ τὸν θεόν; καὶ τό τε ἐπ' ἐκείνῳ ὑπὲρ οὗ μᾶλλον ὄφειλες εὐχαριστεῖν τελειωθείς τὴν διάνοιαν; αὐτὸς δὲ ἐφ' ἑαυτοῦ τὸν λόγον ἐσημάτισεν μετριώτερον τὸν ἔλεγχον ποιῶν. εἶτα ἐπάγει· εἴτε ἐσθίετε καὶ ἐξῆς. ὅτε τῶν ἐλέγχων ἔπαυσε, τότε τὸν εἰς ἑαυτὸν λύσας μετασχηματισμόν, ἐξ εὐθείας αὐτοῖς παραινεῖ λέγων· εἴτε ἐσθίετε καὶ ἐξῆς. 1Κορ 10,33 Τὸ τῶν πολλῶν, φησί, συμφέρον ἤπερ τὸ ἑαυτοῦ. ἐπειδὴ ἔνιοι ζητοῦσι μὲν τὸ τῶν πολλῶν, ἀλλ' οἱ μὲν ἵνα κερδήσωσιν αὐτῶν τὴν εὐνοίαν ἐπὶ τὸ σφίσι λυσιτελοῦν, οἱ δὲ ἵνα παρ' αὐτῶν ἐπαινεθῶσιν, οἱ δὲ ἵνα ἄλλου τινὸς τύχῳσι τοιούτου, αὐτὸς δεικνυσὶν ἐφ' ὅτῳ αὐτοῖς ἐσπούδασεν ἀρέσκειν, καὶ φησιν ὅτι ἐπὶ τὸ ἐκείνοις συμφέρον, καὶ οὐχ ἀπλῶς συμφέρον, ἀλλ' ἔτι σαφέστερον, ἵνα σωθῶσιν, φησίν. 567 1Κορ 11,3 Κεφαλὴ μὲν ἡμῶν τῶν πιστῶν ἐστὶν ὁ Χριστός, ὡς συσσωμῶν καὶ συμμετόχων αὐτῷ γεγεννημένων διὰ τῆς κοινωνίας τοῦ σώματος καὶ αἵματος αὐτοῦ· δι' αὐτὸν γὰρ ἅπαντες ἐν σῶμα χρηματίσαντες κεφαλὴν ἔχομεν αὐτόν. κεφαλὴ δὲ τοῦ Χριστοῦ ὁ θεὸς καὶ πατήρ, ὡς γεννήτωρ καὶ προβολεὺς καὶ ὁμοούσιος αὐτοῦ. κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνὴρ, ὅτι καὶ αὐτὸς γεννήτωρ αὐτῆς καὶ προβολεὺς καὶ ὁμοούσιος ὑπάρχει αὐτῇ. ἀκόλουθος καὶ ἀρμόδιος ἡ ἀναλογία. εἰ δὲ τὸ παντὸς ἀνδρὸς καὶ ἐπὶ τῶν ἀπίστων ἐκλάβοις, κατὰ τὸν τῆς δημιουργίας λόγον μόνον ἐγχωρεῖ· τῶν γὰρ ἄλλων ἄρχειν τὸν ἄνθρωπον ἐπιτρέψας αὐτὸν ὑπὸ τὴν ἰδίαν μόνον εἶασε μένειν ἐξουσίαν καὶ ἀρχὴν, μὴ ἐπιστήσας αὐτῷ ἕτερον δεσπότην καὶ ἐξουσιαστήν. 1Κορ 11,5 Ἐν γὰρ ἐστὶ καὶ τὸ αὐτό, ὅσον ἐπὶ τὸ ἀκόσμως καὶ ἀνυποτάκτως ἐλέσθαι βιοῦν. 1Κορ 11,7–10 Εἰς γὰρ δόξαν θεοῦ ὑποτετάχθαι ὀφείλει ὁ ἀνὴρ τῷ θεῷ, καὶ εἰς δόξαν ἀνδρὸς ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ. τί δὲ ἐστὶν εἰς δόξαν; εὐπειθῶς καὶ ἐκουσίως καὶ μετὰ χαρᾶς πράττειν τὰ ἀρέσκοντα θεῷ· ὡσαύτως καὶ ἡ γυνὴ τὰ ἀρέσκοντα τῷ ἀνδρὶ. ὡς ὁ γε κατὰ βίαν καὶ ἄκων ποιῶν καὶ δυσφορῶν οὐχ ὑποτάσσεται εἰς δόξαν θεοῦ, ὡσαύτως οὐδὲ ἡ γυνὴ εἰς δόξαν ἀνδρὸς. ὥστε δεῖ προθύμως ἀκαταλύπτως προσιέναι θεῷ, καὶ τὴν γυναῖκα ὡσαύτως κατακαλυπτομένην. Δόξα θεοῦ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ καὶ ἐξουσίας τὸ τιμιώτατον· δι' αὐτὸν γὰρ μᾶλλον ἢ δι' ἄλλο τι τῶν ἐν κόσμῳ δεδόξασται, καὶ τὸ ὑπερβάλλον τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ φιλανθρωπίας πεφανέρωται. ὡσαύτως δόξα ἀνδρὸς ἐστὶν ἡ γυνή· τῆς γὰρ ἀρχῆς αὐτοῦ καὶ ἐξουσίας αὕτη ἐστὶ τὸ τιμιώτατον, δι' ἧς μᾶλλον ἢ δι' ἑτέρου τινὸς ὧν ἄρχει ἐστὶν αὐτῷ ἐγκαλλωπίζεσθαι καὶ δοξάζεσθαι. Ὄφειλει, φησίν, ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, τοῦτ' ἔστι τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐξουσίαν καὶ κυριότητα ἥπερ ὑπόκειται ὀφείλει ἔχειν καὶ ἐπιδεικνυσθαι ἐπ' αὐτῆς τῆς κεφαλῆς. τοῦτο δὲ πῶς κατορθοῦται; διὰ τοῦ κατακαλύπτεσθαι. διὸ καὶ αὐτὸ τὸ κατακάλυμμα εἰκότως ἂν ἐξουσία κληθεῖη, ὡς τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἐξουσίας καὶ 568 κυριότητος ἐνδεικτικὸν ὑπάρχον καὶ παραστατικόν. τὸ δὲ διὰ τοὺς ἀγγέλους τοῦτο μοι δοκεῖ ὑποδηλοῦν· ἐπειδὴ γὰρ αἰτίαν τοῦ δοκεῖν ὑποτετάχθαι τῷ ἀνδρὶ τὴν γυναικᾶ φησιν, ὅτι οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀνάπαλιν δέ, καὶ διὰ τοῦτο δεῖ ἔχειν αὐτὴν τὸ κατακάλυμμα τὴν ἐπ' αὐτῆς ἐξουσίαν τοῦ ἀνδρὸς ὁμολογοῦσαν. ἐπαγαγόν· διὰ τοὺς ἀγγέλους, δηλοῖ ὅτι, εἰ καὶ μὴ τοὺς ἀνθρώπους αἰσχυνομένη οὐκ ἐθέλει τοῦτο ποιεῖν, ἀλλ' οὖν αἰσχυνοθήτω τοὺς ἀγγέλους οἱ μάρτυρες καὶ ἐπόπται γεγένηται τῆς ὑποταγῆς αὐτῆς· αὐτοὶ γάρ, εἰ καὶ μὴ ἄνθρωποι, ἐφορῶντες ἦσαν οὐ τὸν ἄνδρα ἀπὸ τῆς γυναικός, ἀλλ' αὐτὴν ἐκ τοῦ ἀνδρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς γενέσεως λαβοῦσαν. 1Κορ 11,17 Οὐκ ἐπαινῶ, φησί, τὸ συνέρχεσθαι ὑμᾶς, καίτοι ἐπαίνου ἄξιον ἦν, ἀλλ' αὐτοὶ αὐτὸ ψόγου καὶ κατηγορίας αἴτιον ἐποιήσατε· ἅμα καὶ ἐντρέπων ὅτι

ἐφ' οἷς ἐπαινεῖσθαι αὐτοῖς ἐνήν, ἀντὶ τούτου παραγγελίας καὶ τὸ μὴ ἐπαινεῖσθαι ἑαυτοῖς ἐπεσπᾶσαντο. διὰ τί δὲ οὐκ ἐπαινεῖ τὸ συνέρχεσθαι; ὅτι οὐκ ἐπὶ τῷ κρείττονι ὡσπερ ἔδει, ἀλλ' ἐπὶ τῷ χείρονι συνέρχεσθε, ἦτοι ἐπὶ τῷ ἀτιμάζειν τοὺς ἀδελφούς καὶ καταισχύνειν, καὶ τὴν ἀλαζονεῖαν ὑμῶν καὶ γαστριμαργίαν ἐπιδείκνυσθαι. 1Κορ 11,22 Τί ὑμῖν δοκεῖ; ἄρα παραλόγως εἶπον ὑμῖν καὶ ἀρχόμενος τῆς ὑποθέσεως ταύτης ὅτι οὐκ ἐπαινώ; οὐχὶ καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς τῶν πραγμάτων ἀκολουθίας ἐμάθετε, ὅτι ἐν ἐπαινουμένῳ πράγματι, τῷ κυριακῷ δεῖπνῳ, ψόγου ὑμεῖς ἀλλ' οὐκ ἐπαίνου ἄξια διαπράττεσθε; ὥστε καὶ ἐγὼ δικαίως οὐκ ἐπαινώ, καίπερ καθ' ἑαυτὸ ἐπαινετοῦ μάλιστα τοῦ ἔργου τυγχάνοντος. Εἰ ὁ κύριος, φησί, κοινωνεῖν σε τοῦ οἰκείου σώματος καὶ τῆς μυστικῆς τραπέζης οὐκ ἀπηξίωσεν, σὺ τῆς σῆς ἀπαξιότις τὸν ὁμόδουλον; Ἡ καὶ οὕτως· εἰ ὁ κύριος ἐπ' Ἰσῆς σοὶ καὶ τῷ πένητι τοῦ οἰκείου σώματος καὶ αἵματος τὴν τράπεζαν καὶ τὸν κρατῆρα παρατίθησιν, σὺ τολμᾶς τοῦτον τῆς σῆς ἀποσχίζεις τραπέζης καὶ ὑπερορᾶν; εἰ ἐκεῖνος ἠὲ χαρίσσει τὸ οἰκεῖον σῶμα μερίζων καὶ διδούς, σὺ οὐ πολλῶ μᾶλλον εὐχαρίστως καὶ μετὰ πλείστης χαρᾶς τῶν ἐκεῖθεν σοὶ δωρηθέντων κοινωνοὺς καὶ συνεστιάτορας λαμβάνεις τοὺς πένητας; 569 1Κορ 11,26 569 Τὸ ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ ἐν ὑπερβατῷ ληπτέον, οἶον· ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ παρουσίᾳ, ἕως τότε τὸν θάνατον αὐτοῦ καταγγέλλετε· ἀπὸ τότε γὰρ οὔτε τῶν ἁγίων τούτων μυστηρίων μεταληψόμεθα, εἰς τελειοτέραν καὶ μυστικωτέραν πολιτείαν καὶ ἀπόλαυσιν ἀναγόμενοι. 1Κορ 11,27 Ἐπειδὴ ἀναξίως, φησί, τῇ μεταλήψει τοῦ δεσποτικοῦ προσέρχεσθε σώματος, διὰ τοῦτο πολλοῖς συμβαίνει νόσοι τε καὶ πάθη καὶ θάνατοι. πόθεν δὲ ἐστὶ τὸ ἀναξίως προσέχεσθαι; ἐκ τῶν ἄλλων ἀμαρτημάτων ὧν πράττετε, καὶ ἐκ τοῦ συνερχομένου ὑμᾶς εἰς τὸ κυριακὸν δεῖπνον ὑπερορᾶν τοὺς πτωχοὺς δι' οὓς ἐγεγόνει τὸ συνέρχεσθαι· διὰ γὰρ τοῦτο αὐτὸ τὸ κυριακὸν ἰδιωτικὸν ποιοῦντες ἐξυβρίζετε, καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἐν ἧ ποιῆσαι τὸ κυριακὸν δεῖπνον συνέρχεσθε, ἀτιμάζετε, γαστριμαργίας ἑαυτοῖς τράπεζαν ἐν αὐτῇ ἀλλ' οὐ κυριακὸν δεῖπνον παρατιθέμενοι, καὶ τοὺς πένητας δὲ καταισχύνετε. διὰ γοῦν ταῦτα ἀναξίως τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου ἑαυτοὺς κατασκευάζετε. 1Κορ 11,29 Μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ κυρίου, ἀλλ' ὡς ἀδιαφόρῳ τῶν λοιπῶν μετέχων αὐτοῦ καὶ προσερχόμενος αὐτῷ. 1Κορ 11,33 Ὡστε, ἀδελφοί μου, ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. διὰ τί; ἵνα μὴ ἀναξίως δειχθῆτε τοῦ δεσποτικοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος μετέχοντες· ἵνα μὴ ἀναξίως μετέχοντες ἔνοχοι τοῦ σώματος αὐτοῦ τῆς ἀναιρέσεως καὶ τοῦ αἵματος τῆς ἐκχύσεως γενόμενοι, ἀπαραίτητον τὸ κρίμα ἔξοιτε· ἵνα μὴ κρίματι τηλικούτῳ περιπεπτωκότες νόσοις καὶ πάθεσι καὶ θανάτῳ ἐκδαπανηθήσεσθε· ἵνα μὴ ἂν μὴ τούτοις ἀποδῶτε τὴν ἔκτισιν, εἰς ἀπέραντον κόλασιν σὺν τοῖς ἀπίστοις ἐκδοθείητε. 1Κορ 12,3–11 Οὐδεὶς, φησὶν, ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει· ἀνάθεμα Ἰησοῦς. μία μὲν διαφορὰ προφητῶν καὶ ψευδοπροφητῶν, 570 ὅτι οἱ μὲν καθεστηκότες καὶ μάλιστα σωφρονοῦντες προλέγουσι τὰ ἐσόμενα, οἱ δὲ ψευδοπροφητῆται ἐξεστηκότες καὶ μαινόμενοι καὶ ὡσπερ βία ὑπὸ τῶν κινούντων δαιμόνων ἀγόμενοι· δευτέρα δέ, ὅτι οἱ μὲν οὐδὲν βλάσφημον οὐδὲ ἀπαίσιον φθέγγονται ἀλλὰ καὶ θεολογοῦσιν ὡς ἄριστα καὶ πάντα σεμνῶς λέγουσιν, οἱ δὲ βλασφήμους τε καὶ ἀπηχεῖς φωνὰς ἀπερεύονται. Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα. χαρίσματα μὲν αὐτὰ καλεῖ τὴν φιλοτιμίαν δεικνύς τοῦ δωρησαμένου· διακονίας δὲ διδάσκων μὴ ἐπαίρεσθαι τούτοις τοὺς ἀξιοθέντας, ἀλλὰ μετὰ συστολῆς καὶ μετριοφροσύνης ὡς εἰς ὑπηρεσίαν καὶ διακονίαν τῶν πλησίον κληθέντας οὕτως ἐντυγχάνειν τοῖς προσιοῦσιν· ἐνεργήματα δὲ πάλιν αὐτὴν δηλῶν τὴν πρᾶξιν. Ὅρα ἀκριβῶς πῶς τὸ πανάγιον πνεῦμα τρανῶς καὶ κύριον καὶ θεὸν ἀνεκήρυξεν. εἰπὼν γάρ· διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα, καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ πράγματος ἐπαγαγὼν· καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσὶν, ὁ δὲ αὐτὸς κύριος, εἶτα ἔτι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μείνας

νοήματος καὶ εἰπῶν· καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν, ὁ δὲ αὐτός ἐστι θεός, ἐπισυνάπτει λέγων· ἐκάστω δὲ δίδεται ἢ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον, δεικνύς ὅτι καὶ τὸ θεὸς καὶ τὸ κύριος ἐπὶ τοῦ ἁγίου ἔταξε πνεύματος. πάντα γὰρ ὅσα προεῖπεν εἰς τὴν τοῦ πνεύματος συνῆξεν ὑπόστασιν οὐ μόνον διὰ τοῦ εἰπεῖν· ἐκάστω δίδεται ἢ φανέρωσις τοῦ πνεύματος, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἐφεξῆς τῶν χαρισμάτων ἀπαριθμήσεως· πάντα γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδεσθαι διατείνεται. καὶ συγκεφαλαιούμενος πάλιν λέγει· πάντα δὲ ταῦτα τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἐνεργεῖ. ὥστε φανερόν ὅτι τὸ πανάγιον πνεῦμα καὶ κύριον καὶ θεὸν λαμπρῶς καὶ διαρρήδη ἐνταῦθα ὁ θεῖος Παῦλος θεολογεῖ. εἰ δέ τις τὸ μὲν πνεῦμα ἐπὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκλάβοι, τὸ δὲ κύριος καὶ θεὸς τὸ μὲν ἐπὶ τοῦ υἱοῦ τὸ δὲ ἐπὶ τοῦ πατρὸς, καὶ οὕτως οὐδὲν ἦττον ἢ τε κυριότης καὶ ἢ θεότης ἐξ αὐτῶν τούτων μαρτυρηθήσεται τῷ ἁγίῳ πνεύματι. πῶς καὶ τίνα τρόπον; πρῶτον μὲν ὅτι διαιρεῖν τὰ χαρίσματα εἰπῶν τὸ πανάγιον πνεῦμα, τὸ αὐτὸ τοῦτο πράττειν καὶ τὸν κύριον καὶ τὸν θεὸν φησιν, ὥστε ἄπερ ἐνεργεῖ τὸ πνεῦμα, ταῦτα καὶ ὁ κύριος τῇ κυριότητι, καὶ ὁ θεὸς τῇ θεότητι ἐνεργεῖ. εἰκότως ἄρα τὰ αὐτὰ ἐνεργοῦντι τῷ πνεύματι καὶ ἢ κυριότης ὑπάρξει τοῦ υἱοῦ καὶ ἢ θεότης τοῦ πατρὸς, ὥστε τὸ πνεῦμα καὶ κύριος καὶ θεός. καί μοι δοκεῖ καὶ ὁ θεσπέσιος Παῦλος διὰ τοῦτο ἐπὶ μὲν τοῦ πνεύματος τῷ ὑποστατικῷ ὀνόματι χρήσασθαι, ἐπὶ δὲ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ πατρὸς τοῖς κοινοῖς, ἵνα ἐξῆ τοῖς συνωρῶσιν ἀπὸ τῆς ταυτότητος τῆς ἐνεργείας τὴν ταυτότητα τῆς οὐσίας, καὶ τὰ αὐτὰ ὀνόματα, τὸ κύριος καὶ θεός, κατὰ τὴν ταυτότητα τῆς οὐσίας ἐπὶ τοῦ πνεύματος ἐκλαμβάνειν. οὐ μόνον δὲ ἀπὸ τῶν εἰρημένων ἢ κυριότης καὶ ἢ θεότης ἀποδείκνυται τοῦ πνεύματος, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἐπαγομένης συγκεφαλαιώσεως. φησὶ γὰρ καὶ ἐνταῦθα πάλιν σαφέστερον ὅτι πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα διαιροῦν ἴδια ἐκάστω. πῶς; αὐτοκρατορικῶς καὶ κυρίως· καθὼς γὰρ βούλεται, φησίν. ὥστε εἰ πάντα ἃ ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς ἐνεργεῖ, ταῦτα καὶ τὸ πνεῦμα ποιεῖ, καὶ θεϊκῶς καὶ κυρίως ποιεῖ· ὡς γὰρ βούλεται οὕτως ποιεῖ, βούλεται δὲ δηλονότι ὡσπερ ὁ κύριος καὶ ὁ θεός· οὐ γὰρ ἐστὶν αὐτοῖς ἀντίξουν ἄπαγε βούλημα. φανερόν ὡς ἂν εἴη καὶ κύριος τὸ πνεῦμα καὶ θεός, αὐτοκρατορικῶς τε γὰρ τὰ πατρὸς καὶ υἱοῦ ἔργα ποιεῖ, καὶ ὡς κύριος καὶ θεός ποιεῖ, καὶ πάντα ποιεῖ. ἐπισημειῶσαι δὲ δεῖ καὶ τοῦτο ὡς ἐν πορίσματος μοίρα ἀναφανέν· πῶς τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἐνεργεῖν ἀποφαινόμενος ἅπαντα, ἄλλοτε μὲν τῇ κατὰ προθέσει κέχρηται, ἄλλοτε δὲ τῇ διά, καὶ πάλιν ἐνίστε τῇ ἓν, δεικνύς ὅτι παρ' αὐτῷ ἢ τῶν προθέσεων χρήσις ἀδιάφορος. κατ' αὐτὸ γὰρ, φησὶ, καὶ δι' αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ περὶ τοῦ αὐτοῦ διαλαμβάνων ἁγίου πνεύματος. καὶ τούτοις εἰς ἔλεγχον χρήσις τῶν λεσχηνευόντων περὶ τοῦ δι' αὐτοῦ καὶ ἐξ αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ, καὶ διὰ τῆς ἑτερότητος τῶν λεξειδίων εἰς βλασφήμους ἐννοίας ἐξαγομένων. 1Κορ 12,18 Ὅρα κἀνταῦθα πῶς τρανότερον καὶ χωρὶς τινος ἀμφιβολίας τὸ πνεῦμα θεὸν ἀνεκήρυξεν· εἰπῶν γὰρ πρὸ βραχέος ὅτι ταῦτα πάντα τὸ πνεῦμα ἐνεργεῖ, νῦν πάλιν περὶ τῶν αὐτῶν λέγων φησίν· ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἐν ἕκαστον αὐτῶν καθὼς ἠθέλησεν. μέλη γὰρ τοὺς χαρίσματα διάφορα παρὰ τοῦ πνεύματος εἰληφότας ὠνόμασεν· κάκεῖ μὲν ἔλεγεν· ἐνεργεῖ διαιροῦν ἐκάστω καθὼς βούλεται, ὥδε δὲ· ἔθετο ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν. 1Κορ 12,22–25 Τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν, φησίν, ἀναγκαῖά ἐστιν. ὥστε εἰ ἀσθενεῖς οἴεσθε ἑαυτοὺς, μὴ ἀθυμεῖτε· ἀναγκαῖοί ἐστε. ὅτι δὲ οὐδὲ ἀσθενεῖς ὑμεῖς, ἀλλ' ἐκεῖνοι μᾶλλον οἷς ἢ οἷσις, δηλὸν ἐντεῦθεν, φησίν· ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος πλεονάζομεν προνοίας καὶ βοηθείας καὶ ἐξῆς. 572 Καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος. ἔστι δὲ τοῦτο οἰκειότερον καὶ οὕτως ἐκλαβεῖν· οὐ συμβαίνει ὑμῖν ἐλάττους εἶναι, φησίν, ἐκ τοῦ δοκεῖν ἐλάττονος χαρίσματος τυχεῖν· οὐ πάντως γὰρ, εἴ τις ἔτυχε μείζονος χαρίσματος, ἤδη καὶ μείζων, ἐπεὶ καὶ πολλοὶ τῶν εἰληφότων τῶν μηδ' ὅλων εἰληφότων ἐλάττους εἰσίν. καὶ τί λέγω ἐλάττους;

ἀλλὰ καὶ ἄθλιοι παντελῶς, ὡς ἐκεῖνοι οἱ λέγοντες· κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι τάδε καὶ τάδε ἐποιήσαμεν; οἷς ἀπεῖπεν ὁ δεσπότης μήτε εἰδέναι αὐτούς ποτε οὐ γὰρ καλῶς ἐχρήσαντο τῷ χάρισματι, ἀλλὰ καὶ ἀποχωρεῖν κατὰ κεφαλὴν ἔπραττεν· οἷος ἦν καὶ ὁ μὴ ἀκολουθῶν τῷ Χριστῷ καὶ σημεῖα ποιῶν· οἷος αὐτὸς ὁ Ἰούδας. αὐτὸς δὲ ταῦτα μὲν τέως οὐ καταλέγει, ἀπὸ τῶν σωματικῶς δ' εἰρημένων αὐτῷ καὶ τοῦτο κατασκευάζει, ὅτι οὐκ ἀνάγκη μείζους νομίζειν τοὺς λογιζομένους μείζον εἰληφέναι χάρισμα, τούναντίον δ' ἔσθ' ὅτε καὶ ἐλάττους· φησὶ γὰρ ὅτι τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν περιτιθέαμεν, καὶ τὰ ἀτιμότερα τιμὴν περισσοτέραν. μὴ ἄρα διὰ τοῦτο καὶ τιμιώτερα καὶ εὐσχημονέστερα τῶν τιμιωτέρων καὶ εὐσχημονεστέρων εἰσίν. οὕτω καὶ ὁ θεός, φησὶ, ἐνίοτε τῷ ὑστεροῦντι πλεῖον δίδωσι χάρισμα, τῷ δὲ αὐτάρκως καὶ ἰκανῶς ἔχοντι ῥυθμίσει ἑαυτὸν ἔλαττον. μὴ οὖν ὑμῖν ἀθυμητέον ἔλαττον δοκοῦσιν ἔχειν χάρισμα, ἐπεὶ καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ τὰ εὐσχημονέστερα καὶ τιμιώτερα ἡμῶν μέλη, ἅτε οὐ πολλῆς ἔχοντα χρεῖαν εὐσχημοσύνης, ἐφ' ἧς εἰσι κοσμιότητος καὶ σεμνότητος μένειν ἔωντες, τοῖς ἀτιμότεροις καὶ ἀσχημονεστέροις τιμὴν καὶ εὐσχημοσύνην περιτιθέαμεν. ὥστε ἐκ τοῦ ἔλαττον λαβεῖν μᾶλλον ἐστὶν εὐθυμεῖν καὶ εὐχαριστεῖν, ὅτι οὕτω κατ' ἀρχὰς ἔπλασεν ὁ πάντα σοφῶς καὶ ἀκαταλήπτως θεὸς ἡμῶν ποιῶν, ὥστε ἐλαττόνων δεῖσθαι εἰς αὐτάρκειαν καὶ τελειώσιν. ταῦτα δὲ φησὶ τοὺς τε ἔλαττον δοκοῦντας ἔχειν ἐπὶ τῇ ἀθυμίᾳ παρακαλῶν, καὶ τοὺς πλεόν λαβεῖν οἰομένους τῆς οἰήσεως κατασπῶν. τί φυσᾶς ἑαυτὸν πλεόν ἔχειν δοκῶν; ἀσθενείας σου τοῦτο μαρτύριόν ἐστίν, ὅτι πλειόνων ἐδεήθης. τί καταπίπτεις ἔλαττον ἔχειν δοκῶν; ἰσχύος σου τοῦτο τεκμήριόν ἐστίν, ὅτι ἐλαττόνων σε δεηθέντα παρέδειξεν ὁ θεός. καὶ σκόπει πῶς ἤρξατο μὲν κατὰ βραχὺ πρὸς τὴν χρεῖαν ἰσάζειν αὐτούς, κἂν ἀνίσων ἐδόκουν τῶν χαρισμάτων τυχεῖν. ἔπειτα δὲ καὶ πλεόν ἐπῆρε τοὺς ἐλαττοῦσθαι δοκοῦντας· μᾶλλον γὰρ οἱ ἀθυμοῦντες δέονται παραψυχῆς ἢ οἱ ἀλαζονευόμενοι φειδοῦς καὶ ἐπιεικοῦς ἐπιτιμήσεως. εἶτα ταῦτα εἰπὼν πάλιν συμβιβάζει αὐτούς εἰς τὴν ὁμοτιμίαν καὶ ὁμόνοιαν, ἵνα μὴ ἦ, φησὶ, σχίσμα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη καὶ ἐξῆς. 573 1Κορ 12,31 Τὸ ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα δοκεῖ μοι μὴ κατὰ παραίνεσιν καὶ ἀπόφασιν εἰρηκέναι· πῶς γὰρ ὁ γε πολλακίς πρὸς τε τὸ συμφέρον εἰπὼν λαβεῖν ἕκαστον τὸ χάρισμα, καὶ μηδὲν διαφέρειν πολλακίς ἐνδειξάμενος τὸν δοκοῦντα ἔχειν τὸ μείζον χάρισμα πρὸς τὸν ἔχοντα τὸ ἔλαττον; ἀλλ' εἰρησθαί μοι δοκεῖ τῷ θεοσπεσίῳ Παύλῳ κατ' ἐρώτησιν· ζηλοῦτε, φησὶ, τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα; καὶ οὕτω ὑμᾶς ἐπέισαμεν μὴ ἀθυμεῖν ἐπὶ τοῖς ἐλάττοσιν; ἀλλ' ἔτι ἐρασταὶ καὶ ζηλωταὶ τῶν μειζόνων ἐστέ; ἐγὼ δὲ καὶ ἔτι πρὸς τοῖς εἰρημένοις μέθοδον ὑμῖν καὶ ὁδὸν δείκνυμι, δι' ἧς οὐδὲν τούτων τῶν χαρισμάτων τῶν μεγίστων δεηθέντες καθ' ὑπερβολὴν ἂν τῶν ἄλλων μείζους ὡς ἀληθῶς καὶ τελειότεροι φανείητε. τί οὖν ἐστὶ τοῦτο; ἀπλοῦν καὶ ἄκοπον καὶ ἐκ τοῦ ῥάστου παραγινόμενον. τί οὖν ἐστίν; τί δὲ ἄλλο ἢ ἀγάπη; ταύτην γὰρ ὁ καθαρῶς ἀναλαβὼν πάντων προέχει, πάντων ὑπεραναβέβηκεν· ὁ δὲ ταύτην μὴ ἔχων πάντων ἐκπέπτωκεν, πάντων ἐστὶν ἔρημος. ἂν δὲ τὴν ἀγάπην ἔχωμεν, οὔτε περὶ χαρισμάτων ἀλλήλοις ἐρίσαντες μικρολογησόμεθα, οὔτ' ἄλλο τι τῶν οὐ προσηκόντων ἡμῶν ἄψεται. 1Κορ 13,8a Ἡ ἀγάπη, φησὶν, οὐδέποτε ἐκπίπτει, ἀλλ' αἰεὶ προφάσεις ἀγαθὰς καὶ καλὰς ἑαυτῇ ἀνευρίσκει, δι' ὧν τῆς πρὸς τοὺς πλησίον στοργῆς καὶ συναφείας κατέχει τοὺς χρωμένους αὐτῇ παραμένειν καὶ μὴ διαρρηγνυσθαι, κἂν ἐκεῖνοι ἀφηνιώσιν καὶ ἀποσκιρτᾶν αἰτίας παρέχωσιν· στέγειν γὰρ ποιεῖ καὶ ἐλπίζειν καὶ ὑπομένειν τὸν ἀμαρτάνοντα εἰς αὐτόν. 1Κορ 13,8b–9 Εἴτε γνῶσις. γνῶσιν ἴσως τὴν τοῦ διδάσκειν φησὶν· πλατυνομένης γὰρ τῆς εὐσεβείας καὶ πίστεως ἀργήσει ἡ διδασκαλία. Πῶς καταργηθήσεται ἡ γνῶσις; τελειότεραν ταύτην ἀπολαμβανόντων ἡμῶν, καὶ τῆς ἐνούσης νῦν ἡμῖν ἀχρήστου τότε διὰ τὴν ἀτέλειαν δεικνυμένης. Ἐκ μέρους δὲ

γινώσκωμεν. ἀντὶ ἐκ μέρους γάρ· αἰτία γάρ ἐστὶ τοῦ διὰ τί μέλλουσι καταργηθῆναι καὶ παύσασθαι. Ὅτε ἤμην νήπιος, νηπιότητι γὰρ ἔοικεν ἡ παροῦσα γνῶσις καὶ προφητεία καὶ πολιτεία πρὸς τὴν μέλλουσαν. 574 1Κορ 13,12–13 Καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. ἀντὶ τοῦ ἀκριβῶς καὶ τελείως· ἐπὶ τούτῳ γάρ, φησί, καὶ τὴν ἀρχὴν ἐγὼ ἐπεγνώσθην, ἵνα καὶ αὐτὸς γνῶσωμαι, καθὼς ἐστὶν ἀνθρώπῳ δυνατόν, τελείως καὶ ἀκριβῶς τὸν ἐπιγνόντα με δεσπότην. Νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἡ πίστις καὶ ἡ ἀγάπη οὐ μόνον ἐν τῷ νῦν αἰῶνι τῶν ἄλλων χαρισμάτων παυομένων διαμενοῦσιν, ἀλλὰ πολλῶν πλεόν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· τότε γὰρ ὡς ἀληθῶς τοῖς ἀγίοις τὸ εἰρηνικὸν καὶ φιλάλληλον, καθαρὸν καὶ ἀστασίαστον. καὶ ἡ πίστις δὲ ὁμοίως· τότε γὰρ λαμπρότερον καὶ τελεώτερον ἐντρυφᾶν ἐστὶ τῇ θεωρίᾳ τοῦ ποθομένου. τὴν δὲ ἐλπίδα εἶποι τις ἴσως ἔτι τότε παρεῖναι, ὡς τῶν ἐλπισθέντων ἤδη παρόντων καὶ μηδὲν διαψεύσασαν τοὺς ἠλπικότας· ἀΐδιον γὰρ τὸ χρῆμα τῆς ἀληθείας. Νυνὶ δὲ μένει πίστις. ἀλλ' οὐχ οὕτως, φησὶν· τὸ γὰρ νῦν ἐνταῦθα οὐκ ἔστι χρόνου δηλωτικόν. οὐχ οὕτως οὖν, φησὶν, ἐπὶ τῆς πίστεως ἐστὶν ἰδεῖν καὶ τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς ἀγάπης ὡσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων χαρισμάτων. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα, ἄπερ καὶ ἀπαριθμήσατο, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἀργήσει τῶν τελειότερων ἡμῖν ἐπιγινομένων τότε, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ παρόντι ἐπιλείψει καὶ ἀργήσει τῆς εὐσεβείας εἰς πάντας ἐξαπλουμένης· εἰδήσουσι γὰρ με, φησὶν, ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου. καὶ γὰρ τὰ πλεῖστα τῶν ἄλλων χαρισμάτων ἐδόθη ἔνεκα τοῦ χειραγωγείσθαι καὶ προσάγεσθαι τῇ πίστει τοὺς ἀνθρώπους· προσαχθέντων δὲ καὶ πιστευσάντων δηλονότι παύσεται. ἀλλ' οὐκέτι ὡσαύτως καὶ ἡ πίστις καὶ ἡ ἐλπίς καὶ ἡ ἀγάπη· αὗται γὰρ δι' ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου βίου παραμένουσι καὶ παραταθήσονται, καὶ τότε μᾶλλον ἐκλάμψουσιν, ὅτε τὰ ἄλλα ἀργήσει· τότε γὰρ μᾶλλον ἐπικρατήσει, καὶ μᾶλλον αὐτῶν ἡ χρεία, ὅτε πάντες εὐσεβήσουσι καὶ πιστεύσουσιν· τότε γὰρ μᾶλλον καὶ ἐλπίδος ἐστὶ χρεία καὶ ἐλπίσουσιν, καὶ ἀγάπης καὶ ἀγαπήσουσιν. ὥστε παυομένων τῶν ἄλλων χαρισμάτων αὗται μᾶλλον ἀκμάσουσιν. 1Κορ 14,1 Ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, ἀντὶ τοῦ μηδ' ἐκείνων ἀμελεῖτε· μεῖζων μὲν γὰρ ἡ ἀγάπη, καὶ ταύτην γρη῏ διώκειν, οὐ δεῖ δὲ οὐδὲ τῶν ἄλλων ἀμελεῖν χαρισμάτων καὶ μάλιστα τοῦ περὶ τὴν προφητεῖαν χάρισματος. 575 1Κορ 14,6 Νυνὶ δέ, ἀδελφοί. νυνὶ δέ, φησί, βούλομαι ἐπὶ τοῦ ἔμοῦ προσώπου διὰ τὸ μὴ γενέσθαι ὑμῖν φορτικὸν ταῦτα μετασχηματίσαι, καὶ δεῖξαι ὅσον λείπει εἰς τελείωσιν τὸ γλώσσαις μόνον λαλεῖν. ἐὰν γάρ, φησὶν, ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν καὶ ἐξῆς. πρότερον δὲ ἐπ' οἰκείου σχηματίσας, λοιπὸν προϊῶν καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐκείνων ταῦτα γυμνάζει· ἀλλὰ κάκεῖ ἔνθα τραχύτερόν τι μέλλει λέγειν, εἰς ἑαυτὸν τοῦτο ἀναδέχεται, ὡς τὸ ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος, καὶ εἴ τι ὅμοιον. Ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν. τὰ εἶδη λέγει τῶν ἐν λόγῳ χαρισμάτων. ταῦτα δὲ ἐστὶ γλώσσας ἐρμηνεύειν καὶ τὰ λαλούμενα παρ' αὐτῶν ἀποκαλύπτειν, ἢ συνάμφω, καὶ γλώσσαις λαλεῖν καὶ ἀποκαλύπτειν, ὃ καὶ γνῶσιν καλεῖ, ὅτι καὶ λαλεῖ καὶ ἐρμηνεύει ὡς εἰδῶς ὃ λέγει· ἢ προφητεύειν τοῦτο δὲ δῆλον τί ἐστὶν· ἢ διδάσκειν· ἕτερον γὰρ τοῦτο χάρισμα παρὰ τὰ εἰρημένα. φησὶν οὖν· ἐὰν ἔλθω ἔχων μὲν τὸ χάρισμα τοῦ γλώσσαις λαλεῖν, μὴ ἔχων δὲ τι ἄλλο χάρισμα τῶν εἰρημένων τεσσάρων, τί ἔσται ὑμῖν ὄφελος; 1Κορ 14,10–11 Τὸ τοσαῦτα γένη φωνῶν καὶ ἐξῆς διχῶς ἐστὶν ἐκλαβεῖν· ἢ ὅτι πολλά ἐστὶ γένη φωνῶν καὶ τούτων τῶν γενῶν οὐδὲν ἐστὶν ἄφωνον, ἵνα ἢ ἐκ παραλλήλου τὸ τοσαῦτα γένη φωνῶν καὶ τὸ οὐδὲν αὐτῶν ἄφωνον· ἢ πολλά ἐστὶ γένη φωνῶν, ἀλλ' οὐδεμία τοῖς ὁμογενέσιν αὐτῶν ἐστὶν ἄσημος καὶ ἀνεπίγνωστος· τὸ γὰρ ἄφωνον τὰ δύο ἐστὶ σημαῖνον εὐρεῖν, καὶ τὸ παντελῶς ἄφωνον καὶ τὸ ἄσημον μόνον καὶ ἀδιάγνωστον. εἰ μὲν οὖν ὡς προεῖρηται ἐκκληψόμεθα, εἴη ἂν τοιοῦτος ὁ ἀποστολικὸς νοῦς· πολλά ἐστὶ μὲν γένη φωνῶν, καὶ τούτων τῶν γενῶν οὐδὲν ἐστὶν ἄφωνον. ἀλλὰ τί κερδαίνομεν ἡμεῖς ἐκ τῶν φωνῶν ἐκείνων μηδὲν αὐτῶν συνιέντες; ἐὰν γὰρ μὴ εἰδῶ τί σημαίνει ἡ φωνή, ἔσομαι ἐγὼ τε ἐκείνῳ καὶ

ἐκεῖνος ἐμοὶ βάρβαρος, εἰ δὲ ὡς ὕστερον ἐρρήθη ἐκκληψόμεθα, τό τε ἄφωνον ἀντὶ τοῦ ἄσημον ἐκκληψόμεθα, καὶ ὁ νοῦς τοιοῦτος· πολλὰ γένη φωνῶν ἐστὶν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν τούτων ἐστὶ τοῖς ὁμογενέσιν ἄσημον καὶ ἀνεπίγνωστον. πῶς οὖν ὑμεῖς εἰς ἀέρα λαλοῦντες καὶ ἄσημα τοῖς ὁμογενέσι φθεγγόμενοι, ὡς μέγα τι κατωρθωκότες ἐπαίρεσθε; ἀλλ' οὐχὶ σπουδάζετε μᾶλλον καὶ ἐπιμελεῖσθε, ἵνα καὶ τὸ διερμηνεύειν τὰς γλώσσας προσλαβόντες εἰς κοινὴν ὠφέλειαν χρήσησθε τῷ χαρίσματι; ὁ γὰρ δὴ μόνον γλώσσαις λαλῶν, ἀσήμου καὶ 576 ἀνεπίγνωστου τῆς φωνῆς ὑπαρχούσης τῷ ἀκροατῇ, ἀντὶ τοῦ ὠφελεῖν ἔσται αὐτῷ βάρβαρος, καὶ ὁ ἀκροατὴς ὁμοίως τῷ λαλοῦντι βάρβαρος λογισθήσεται. καὶ τί τὸ ἐνταῦθα κέρδος; 1Κορ 14,12-18 Οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἀντὶ τοῦ διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς. διὰ ποῖον; ἵνα μὴ ἦτε ἀλλήλοις βάρβαροι. διὰ τοῦτο οὖν καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ἐπιθυμίαν ἔχετε χαρισμάτων, ἐκείνων τυχεῖν ἀγωνίσασθε, δι' ὧν ὑμῖν ἡ ὠφέλεια τῆς ἐκκλησίας καὶ ἡ οἰκοδομὴ κατορθωθήσεται. αὐτὸς δὲ ἵνα περισσεύητε, φησὶν, τοῦτ' ἔστιν ἵνα πλέον ἢ νῦν ἔχητε, γλώσσαις νῦν μόνον λαλοῦντες καὶ οὐχ ἐρμηνεύοντες. ἢ ἵνα περισσεύητε μᾶλλον, ἀντὶ τοῦ γλώσσαις λαλεῖν· τὰ γὰρ ἄλλα χαρίσματα περισσεύει τῶν γλωσσῶν ὡς πλείονα ὠφέλειαν παρεχόμενα. Ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσσει, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται. τὸ προσεύχομαι καὶ προσεύξομαι ἀντὶ τοῦ λαλεῖν τι ταῖς γλώσσαις καλὸν καὶ σπουδαῖον εἴληφεν· καὶ γὰρ καὶ ἡ προσευχὴ εἶδος τί ἐστὶ τοῦ λόγου. φησὶν οὖν ὅτι ἐὰν τι λαλῶ τῶν ἀναγκαίων καὶ καλῶν, μὴ διερμηνεύω δὲ αὐτὸ καὶ τοῖς ἀκροαταῖς, ἐμαυτὸν μὲν ὠφελῶ τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, τοῦτ' ἔστιν ἐγὼ μόνος ἀπολαύω τοῦ ἀναγκαίου ἐκείνου καὶ τοῦ καλοῦ, ἄλλος δὲ οὐκ ὠφελεῖται, ἵνα ἐκέρδησέ μου ἐντεῦθεν ὁ νοῦς καὶ τὸν καρπὸν τῆς ἐκείνων ὠφελείας. τὸν νοῦν δὲ ἐστερησθαι τοῦ τοιοῦτου καρποῦ καὶ πάλιν ἀπολαβεῖν ὑποτίθεται, ὅτι ἐκεῖνος μᾶλλον τῶν ἐν ἡμῖν δυνάμεων ἐραστής ἐστὶ τῆς τοῦ πλησίον ὠφελείας, ἅτε μήτε πρὸς τὸ θυμικὸν μήτε πρὸς τὸ ἐπιθυμητικὸν ῥαδίως οὕτω παθαίνόμενος καὶ τῆς ἰδίας καὶ κατὰ φύσιν ἀρετῆς εὐχερῶς μεθιστάμενος. καὶ ἐκεῖνός ἐστὶ μᾶλλον ὁ καὶ ἄκαρπος, ὅτε ἐστὶ συναισθανόμενος, καὶ πάλιν ἐπειδὴν ἐπιτύχη τοῦ καρποῦ ἐνευφραίνόμενος, εἰτά φησιν· τί οὖν ἐστὶν; οἶον· τί δεῖ γενέσθαι; πῶς ἔσται ἡμῖν μὴ ἀκάρποις εἶναι; πῶς; ἐπιμεληθεῖσι δι' ἀρετῆς ὥστε γλώσσαις λαλοῦντας καὶ τῷ πνεύματι λαλεῖν καὶ τῷ νοῦ, τοῦτ' ἔστι καὶ ἕνεκα τῆς ἰδίας ὠφελείας λαλεῖν καὶ ἕνεκα τοῦ ἀπολαύειν τὸν νοῦν τοῦ καταλλήλου καρποῦ· τοῦτο δὲ ἐστὶν ἡ τῶν πλησίον ὠφέλεια. ἔσται δὲ τοῦτο, ἐὰν ταῖς γλώσσαις λαλοῦντες λάβωμεν χάρισμα καὶ ἵνα διερμηνεύωμεν. ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ τοῦ λαλεῖν τι τῶν καλῶν καὶ σπουδαίων τὸ τῆς προσευχῆς ὄνομα λαβὼν ἐπέμεινε χρώμενος αὐτῷ, ἵνα μὴ νομίσης ὅτι προηγουμένως περὶ προσευχῆς ἐστὶν ὁ λόγος, ἀλλ' οὐχὶ περὶ παντὸς ἀναγκαίου καὶ ἐπιτηδείου λόγου γλώσσαις λαλουμένου, μετέπεσεν εἰς τὸ ψάλλειν, ὡσανεὶ λέγων ὅτι εἴτε ἐπὶ 577 προσευχῆς εἴτε ἐπὶ ψαλμῳδίας εἴτε ἐπὶ ἄλλου τινὸς λόγου τῶν ἀναγκαίων καὶ καλῶν, ἐπὶ πάντων ὁμοίως δεῖ καὶ ἑαυτὸν ὠφελεῖν καὶ τοὺς πλησίον. εἰτά φέρει καὶ παράδειγμα, δεικνὺς ὅτι κατὰ πολλὰ ἐλλείπει καὶ ὕστερεῖ τὸ γλώσσαις μόνον λαλεῖν ἄνευ γε τοῦ διερμηνεύειν· ἐὰν γὰρ, φησὶ, τῷ πνεύματι εὐλογήσης, τοῦτ' ἔστι σὺ μόνος συνιεὶς καὶ σαυτὸν οἷς εὐλογεῖς ὠφελῶν, ὁ δὲ ἀκροατὴς οὐ συνήσιν ἃ λέγεις, τί ἀποκριθήσεται πρὸς σέ; πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμήν, ἂν τοῦτο ἦ χρεῖα τυχὸν αὐτὸν ἀποκρίνασθαι, μηδὲν ὅλως εἰδὼς ὧν λέγεις σύ; σὺ μὲν γὰρ καλῶς καὶ ἐπὶ σαυτοῦ συμφέροντι εὐλογεῖς ἢ εὐχαριστεῖς εἰ τύχοι, ἢ ἄλλο τι τῶν δεόντων ποιεῖς καθόλου γὰρ τὸν λόγον βούλεται ἐξακούεσθαι καὶ οὐκ ἐπὶ τινος εἵδους ὠρισμένου· διὸ ποτὲ μὲν τὸ ψάλλειν, ἄλλοτε δὲ τὸ εὐλογεῖν καὶ μετ' αὐτὸ καὶ ἀντ' αὐτοῦ τίθησι τὸ εὐχαριστεῖν, δεικνὺς ὅτι καθόλου περὶ παντὸς ἀναγκαίου καὶ ἐπιτηδείου γλώσσαις λαλουμένου ἐστὶν αὐτῷ ἡ παραίνεσις καὶ ἡ σπουδὴ. ἀλλ' ὅπερ ἔλεγον, σὺ μὲν, φησὶν, ἐπὶ τῷ σεαυτοῦ συμφέροντι γλώσσαις λαλῶν εὐλογεῖς ἢ

εὐχαριστεῖς ἢ ἄλλο τι λαλεῖς, ὁ δὲ ἄκροατὴς οὐδὲν κερδαίνει, οὐδὲν ὠφελεῖται ἀπὸ σοῦ. 1Κορ 14,19 Διὰ τοῦ νοός μου λαλήσαι, τοῦτ' ἔστι διὰ τῆς τοῦ νοός μου καρποφορίας ἣτις ἐστὶν ἡ ὠφέλεια τῶν πολλῶν. διὰ τοῦ νοός μου δέ· ἔνεκα, φησί, τοῦ νοός μου, τοῦ μὴ εἶναι ἄκαρπον αὐτόν, ἀλλὰ ἀπολαύειν καρποῦ τῆς ὠφελείας τῶν πολλῶν. 1Κορ 14,30 Ὁ πρῶτος εἶπεν· οὐχὶ πρῶτος κατὰ τὸ ἀξίωμα τῆς προφητείας, ἀλλὰ καθὸ πρότερος αὐτὸς ἤρξατο λέγειν τοῦ μετ' αὐτόν. 1Κορ 15,24–25 Παραδίδωσι δὲ οὐκ αὐτὸς στερούμενος ἀνόητον γὰρ λίαν καὶ ὑπονοεῖν, ὡς στασιάζουσαν μὲν εἶχεν, ἀπαλλάξας δὲ πόνοις ἰδίους ταύτης ἐστερήθη ἀλλὰ παραδίδωσιν οἷονεὶ κοινωνὸν ποιεῖται τὸν πατέρα τοῦ ἰδίου κατορθώματος· κοινὰ γὰρ ἅπαντα τὰ τῆς τριάδος. εἰ γὰρ καὶ ὁ υἱὸς σαρκαίως, ἀλλ' εὐδοκίᾳ τοῦ πατρὸς καὶ συνεργείᾳ τοῦ ἁγίου πνεύματος· οὐκοῦν κοινὰ καὶ ἅ σαρκωθεὶς ὁ υἱὸς καὶ σταυρωθεὶς καὶ ἀναστὰς εἰργάσατο κατορθώματα. καλῶς οὖν φησιν· τὴν βασιλείαν παραδίδωσιν, τοῦτ' ἔστι κοινοποιεῖται καὶ εὐφραίνει τῷ 578 κατορθώματι. ὡσπερ γὰρ ὁ υἱὸς παραλαβὼν αὐτὴν στασιάζουσαν, οὐκ ἀφείλετο αὐτὴν τοῦ πατρὸς, οὕτω νῦν παραδιδούς οὐδ' αὐτὸς ἀφαιρεθήσεται αὐτῆς. παραδίδωσιν δέ, εἶποι τις ἄν, οὐκ ἔξω σκοποῦ καὶ οὐκ ἐφ' ᾧ μὴ ἔχειν, ἀλλ' ἐφ' ᾧ μὴ ταλαιπωρεῖσθαι περὶ αὐτὴν καὶ ἐφ' ᾧ μῆτε συμμαχεῖν μῆτε τροποῦσθαι, μῆτε ἄλλο τι ποιεῖν ὧν τὰ μὲν πρὸ τοῦ πάθους, τὰ δὲ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ὡς υἱὸς θεοῦ καὶ ἄνθρωπος γεγονὼς εἰς ἡμᾶς ἐπεδείξατο. παραδίδωσιν οὖν, ὡς ἔφημεν, οὐκ ἐφ' ᾧ μὴ ἔχειν ἀλλ' ἐφ' ᾧ μηκέτι τῶν εἰρημένων τι περὶ αὐτὴν ἐπιτελεῖν, ἐπεὶ καὶ παρείληφεν οὐκ ἐφ' ᾧ ἔχειν εἶχεν γὰρ ὡσπερ ὁ πατὴρ ἀλλ' ἐφ' ᾧ πόνοις ἰδίους στάσεως αὐτὴν καὶ τυραννίδος ἀπαλλάξει. Τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί. εἶχεν αἰεὶ ὁ πατὴρ τὴν τῶν ἀνθρώπων βασιλείαν καὶ τὴν τῶν ἀγγέλων· ἀλλὰ τὴν μὲν τῶν ἀγγέλων ἀστασίαστον, τὴν δὲ τῶν ἀνθρώπων στασιάζουσαν καὶ πάθεισιν αἰχμαλωτιζομένην καὶ δαιμόνων ἐπηρείαις τυραννουμένην. ἀλλ' ὁ υἱὸς διὰ τοῦ οἰκείου πάθους ὃ ἐν σαρκὶ γεγονὼς ἀνεδέξατο, πᾶσαν ἐσάθρωσε τυραννίδα καὶ ἀσθενεστάτην εἰργάσατο καὶ τὸ αἰχμαλωτίζον ἐταπείνωσε καὶ ἠχμαλώτισεν. ὅμως τῶν ἐν βίῳ καταρραθυμούντων ἀνθρώπων ὡσπερ σπινθηρές τινες τῆς κακίας διὰ τῆς ἡμῶν ἀμελείας ἀνάπτουσι καὶ ἀναφλέγονται. μετὰ δὲ τὸ τέλος, τῶν μὲν παθῶν πεπαυμένων, τῶν δὲ δαιμόνων κολαζομένων καὶ τῶν δικαίων ἀνενοχλήτων ἐν παραδείσῳ δαιτωμένων, παραδίδωσιν ὁ υἱὸς τῷ πατρί τὴν βασιλείαν ὡς κατορθώσας καθαρὰν καὶ ἀστασίαστον τυραννίδος. Δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν. τὸ βασιλεύειν ἐνταῦθα οὐχ ἀπλῶς, ἀλλ' οἷον δεῖ αὐτὸν τὰ τοῦ βασιλεύοντος ποιεῖν, τοῦτ' ἔστι πολεμεῖν τοῖς ἐχθροῖς, συμμαχεῖν τοῖς ἰδίους, τοὺς μὲν τροποῦσθαι, τοὺς δὲ ρύεσθαι. Ἄχρισ οὗ ἂν θῆ καὶ ἐξῆς. μετὰ γὰρ ταῦτα οὐδενὸς τῶν εἰρημένων χρεία· ἀστασίαστος γὰρ λοιπὸν ἡ βασιλεία. 1Κορ 15,28 Τότε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται, τοῦτ' ἔστι τότε δείκνυται ἀληθῶς καὶ θεοπρεπῶς ὑποτεταγμένος, ὅτι ἐπλήρωσε τὸ πατρικὸν βούλημα παραστήσας τὴν βασιλείαν πάσης στάσεως καὶ τυραννίδος ἡλευθερωμένην. 579 1Κορ 15,29–30 Ἐπεὶ τί ποιήσουσι, φησίν, οἱ βαπτιζόμενοι, ὥστε μὴ εἶναι διὰ παντὸς νεκροὶ καὶ ἐν τῷ ἄδη κατέχεσθαι; οἷον· τῆς ἀναστάσεως, φησί, μὴ οὔσης οἱ ἐπὶ τοιαύταις ἐλπίσι βαπτιζόμενοι ὥστε μετὰ θάνατον ἀναστῆναι, τί ποιήσουσιν; Εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται, ἵνα ἀναστῶσιν; αὐτὸς δὲ ἐπιπληκτικώτερον· ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, φησίν, οἷον· οὐς ὑμεῖς διὰ τῆς ἰδίας δόξης αἰδίοις νεκροὺς ἀπεφήνατε, νεκροὺς δὲ καὶ τοὺς ἄλλους καὶ ἑαυτοὺς, καὶ νεκροὺς αἰωνίους ἀποφηνάμενοι, τί βαπτίξεσθε ὑπὲρ ὑμῶν τῶν μηκέτι· καθ' ὑμᾶς ἀναστησομένων ἀλλ' αἰεὶ νεκρῶν ἐσομένων; ἐπ' ἄλλων δὲ προσώπων προάγει τὸν λόγον καὶ οὐχὶ ἐπ' αὐτῶν ἐκείνων, ἵνα μὴ πλέον καθαψάμενος εἰς ἀπόνοιαν ἐκκαλέσεται. Καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, ὅσον ταῖς ἐπιφοραῖς τῶν θλίψεων καὶ πειρασμῶν καὶ τῇ καθημερινῇ ἐλπίδι τοῦ θανάτου. 1Κορ 15,33 Ἡ ὅτι καὶ τὰ χρηστὰ ἦθη αἰ συνεχεῖς τῶν κακῶν ὁμιλία

διαφθείρουσι, καὶ γὰρ ῥάνις ἐνδελεχοῦσα κοιλαίνει πέτραν. διὰ τοῦτο δὲ παραινεῖ αὐτοὺς ἐκτρέπεσθαι τὰς ὁμιλίας τῶν μοχθηρῶν, καὶ μὴ θαρροῦντας ἑαυτοῖς ὅτι οὐ βλαβήσονται αὐτοὶ χρηστοὶ ὄντες, τῷ πρὸς αὐτοὺς ἐνδελεχῶς ὁμιλεῖν τῆς ἐκεῖθεν λύμης ἡρέμα καὶ κατὰ μικρὸν ὑποπίμπλασθαι. 1Κορ 15,36–38 Σὺ ὁ σπείρεις οὐ ζωοποιεῖται. εἰ οὖν σὺ ὁ σπείρεις καὶ τρόπον τινὰ τάφῳ καλύπτεις καὶ θανατοῖς, τοῦτο ὁ θεὸς ἀνίστησι καὶ δίδωσι τὸ ἴδιον σῶμα τὸ σαπὲν καὶ διαλυθὲν, δίδωσι δὲ καθὼς ἠθέλησεν ἐκπρεπέστερον καὶ ὠραιότερον· ὁ αὐτὸς ἐκεῖνος διὰ τῆς οἰκείας ἀποφάσεως εἰς γῆν καὶ τάφον ἐκέλευσε κατατίθεσθαι καὶ ἀποθνήσκειν, τοῦτο αὐτὸς πάλιν οὐκ ἔχει ῥᾶον τὸ ζωοποιῆσαι καὶ ἀναστῆσαι ὅτε βούλεται καὶ θελήσει; Καὶ ἐκάστῳ τῶν σπερμάτων τὸ ἴδιον, καὶ οὐκ ἄλλο παρ' ὃ εἶχον πρῶτον πλὴν ὠραιότερον. ἀπὸ κοινοῦ δὲ τὸ δίδωσιν. 580 1Κορ 15,42–46 Ἴνα μὴ τις εἴπῃ· πόθεν ἡμῖν εἰσάγεις σώματα διάφορα καὶ λέγεις ψυχικὸν καὶ σωματικόν, φησίν· ἔστι σῶμα πνευματικόν καὶ ἔστι σῶμα ψυχικόν. οὐκ ἐγὼ τοιγαροῦν κατ' ἰδίαν ἐξουσίαν καὶ ἐπίνοιαν ταῦτα λέγω, φησίν, ἀλλ' ἔστι καὶ πρὸ ἡμῶν εἴρηται. πόθεν δῆλον; φησίν. οὕτως γέγραπται· ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν. ὥστε ἔστι σῶμα ψυχικόν. εἶτα· ὁ ἔσχατος ἄνθρωπος εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. ὥστε ἔστι καὶ σῶμα πνευματικόν, τὸ ἀρμόζον τῷ ζωοποιοῦντι πνεύματι. ἀλλὰ τοῦτο πόθεν δῆλον, ὅτι ὁ δεῦτερος ἄνθρωπος εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν; πόθεν δῆλον; ἐξ αὐτῆς τῆς τῶν πραγμάτων ἐναργείας. ἄλλως τε δὲ καὶ γέγραπται καὶ τοῦτο· τὰ ῥήματα γάρ, φησίν, ἃ ἐγὼ λαλῶ πνεῦμά ἐστι καὶ ζωὴ ἐστίν. ὥστε καὶ εἰς πνεῦμα ζωοποιεῖ τοὺς ἀκούοντας καὶ πειθομένους αὐτοῖς. εἰ δὲ τοῦτο, δῆλον ὡς καὶ πνευματικὸν ἐξουσιᾶν οὗτοι ἐν τῇ ἀναστάσει σῶμα, μηκέτι δυνάμενον εἰς ψυχικὸν τραπῆναι, ὥσπερ ἐνίστε συμβαίνει ἔτι τῷ βίῳ παρόντων. Σπείρεται σῶμα ψυχικόν. σῶμα ψυχικόν, εἴ τις ἀκολούθως τοῖς προειρημένοις ἐκλαβεῖν θέλοι ταῦτα, ἐκεῖνο οἶμαι εἰρησθαι νῦν ἀπλῶς τὸ θνητὸν ἀνθρώπου σῶμα· τοῦτο γὰρ καὶ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φθορᾷ καὶ ἐν ἀτιμίᾳ σπείρεται καὶ θάπτεται ἐν τῇ γῇ. τοῦτο οὖν τὸ θνητὸν σῶμα ψυχικόν ἐστίν, ὅτι τοῖς ψυχικοῖς ὑπηρετήσατο πάθεισιν· οὐδεὶς γὰρ ἀπὸ ρύπου καθαρὸς, οὐδ' ἂν μία ἡμέρα ὁ βίος αὐτῶ. καὶ γὰρ ὅσαι σωματικαὶ πράξεις, τὴν πηγὴν καὶ γένεσιν ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἔχουσιν, ὥστε τὸ τοῦ ἀνθρώπου θνητὸν σῶμα εἰκότως ἂν ψυχικὸν καλοῖτο. σπείρεται οὖν ψυχικόν, ἐγείρεται δὲ ἀθάνατον, ὅπερ ἐστὶ πνευματικόν· πνευματικὸν δέ, ὅτι οὐκέτι τοῖς ψυχικοῖς ὑπηρετήσῃ παθήμασιν, οὔτε τὰ τῶν δικαίων, ἀλλ' οὐδὲ τὰ τῶν ἀμαρτωλῶν σώματα. μᾶλλον μὲν οὖν καὶ πολλὴν μεταμέλειαν, εἰ καὶ ἀνόνητον ἐφ' οἷς ὑπηρετήσαντο, ἐξουσιᾶν. ἐπειδὴ δὲ τὸ σπείρεται πολλάκις εἶπεν καὶ τὸ ἐγείρεται ὁμοίως, τί δέ ἐστι τὸ σπειρόμενον ἢ τὸ ἐγειρόμενον οὐκ εἶπεν. διὰ τοῦτο μετὰ ταῦτα ἐπήγαγε καὶ τοῦτο· σπείρεται, λέγων, σῶμα ψυχικόν ὃ εἶπον ἐν φθορᾷ καὶ ἐν ἀτιμίᾳ καὶ ἐν ἀσθενείᾳ σπείρεσθαι, ἀλλ' ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν ὃ ἐν δόξῃ καὶ δυνάμει καὶ ἐν ἀφθαρσίᾳ ἐγερθήσεται· τὸ γὰρ ἀθάνατον κατὰ τὸν οἰκεῖον λόγον καὶ ἔνδοξον καὶ ἔντιμον καὶ ἄφθαρτον, εἰ καὶ τοῖς ἀμαρτωλοῖς αἰσχύνῃς καὶ ἀδοξίᾳ διὰ τὴν οἰκείαν μοχθηρίαν ὑπόθεσις γίνεται. 581 1Κορ 15,47–49 Ὁ πρῶτος γὰρ ἄνθρωπος γήϊνος ἦν, οὐ τῷ ἐκ γῆς παρῆχθαι οὕτως γὰρ πάντες γήϊνοι, καὶ ἔτι οὐκ ἂν τις αἰτιάσαιτο τὸ ἐκ γῆς παρῆχθαι, ἀλλ' ἐκ γῆς, φησί, τοῦτ' ἔστι γήϊνος καὶ σαρκικός καὶ τὰ κάτω φρονῶν. ὁ δὲ δεῦτερος μετάρσιος ὅλος καὶ οὐράνιος καὶ μηδεμιᾶ τῶν γῆϊνων κηλίδι βαρυνόμενος. οἷος τοιγαροῦν ἦν ὁ χοϊκὸν ἑαυτὸν δι' ὧν ἐφρόνει καὶ ἔπραττε καταστήσας, τοιοῦτοι ἔσονται καὶ οἱ πρὸς μίμησιν ἐκείνου βιοῦντες, τοῦτ' ἔστι χοϊκοὶ καὶ πάσχοντες ὅσα εἰκὸς πάσχειν τοὺς προσηλώσαντας ἑαυτοὺς τῷ χοῖ. καὶ οἷος ἦν ὁ καὶ καθαρὰν μετάρσιον καὶ οὐράνιον τὴν ἐπὶ γῆς αὐτοῦ πολιτείαν ἐνστησάμενος, τοιοῦτοι ἔσονται καὶ οἱ πρὸς ὁμοίωσιν, καθ' ὅσον ἐστὶν ἀνθρώποις δυνατόν, ἐκείνης τῆς οὐρανίου διαγωγῆς πολιτευσάμενοι, τοῦτ' ἔστιν ἐπουράνιοί τε ἔσονται καὶ τῶν ἀξίων αὐτοῖς γερῶν ἀπολαύσουσιν. Φορέσομεν

καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου. τὸ φορέσομεν εἰ μὲν διὰ τοῦ ᾧ βραχέος γραπτέον, προαγόρευσις ἐστὶν ἐξ ἀκολουθίας ληφθεῖσα τοῦ μέλλοντος, καὶ ἀποφάσεως ἅμα δύναμιν πληροῦσα, τοῦτ' ἔστι πάντως φορέσομεν τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου, ὡσπερ ἐφορέσαμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ. καὶ εἴη ἂν εἰκὼν μὲν τοῦ χοϊκοῦ ὁ θάνατος, εἰκὼν δὲ τοῦ ἐπουρανίου ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ἀφθαρσία· ὅ τε γὰρ Ἀδάμ διὰ τοῦ θανάτου εἰκονίζεται αὐτὸς γὰρ καὶ πρῶτος καὶ τῶν ἄλλων αἴτιος τοῦ θανεῖν γέγονεν, καὶ ὁ δεσπότης Χριστὸς πάλιν διὰ τῆς ἀναστάσεως καὶ τῆς ἀφθαρσίας εἰκονίζεται· αὐτὸς τε γὰρ πρῶτος ἀνέστη σαρκὶ νικήσας τὸν θάνατον καὶ τῷ γενεὶ παντὶ τῶν ἀνθρώπων τὴν ἀνάστασιν καὶ ἀφθαρσίαν ἐπήγαγεν. εἰ δὲ τὸ φορέσωμεν διὰ μακροῦ γραπτέον ἐστὶ τοῦ ᾧ, παραίνεσις ἐστὶ καὶ συμβουλή ἐπ' ἀρετὴν καὶ ἔνθεον πολιτείαν. φορέσωμεν, φησὶν, ἐνδυσώμεθα τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου, ἵνα κληρονομήσωμεν τὴν οὐράνιον βασιλείαν. καὶ εἴη ἂν εἰκὼν μὲν ἐνταῦθα χοϊκοῦ λαμβανομένη αἰ πράξεις αἰ πονηραὶ καὶ βρίθουσαι πρὸς τὰ γήϊνα καὶ σαρκικὰ πάθη ταῦτα γὰρ μορφοῖ καὶ χαρακτηρίζει τὸν ἀμαρτωλόν, ὅς ἐστι χοϊκός, εἰκὼν δὲ ἐπουρανίου τὸ ὑψηλὸν καὶ μετάρσιον τῆς πολιτείας καὶ ἡ κτήσις τῶν οὐρανίων ἀρετῶν. φησὶν οὖν ἅμα καὶ ἐντρέπων· φορέσωμεν τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου, κτησώμεθα πολιτείαν ὑψοῦσαν ἡμᾶς πρὸς οὐρανόν. οὐ γὰρ αἰσχύνησθε οὐδὲ ἐγκαλύπτεσθε ὅτι τὴν μὲν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ προθύμως ἐφορέσαμεν, καίτοι κατασπῶσαν ἡμᾶς καὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ 582 ἀναξίους ἀποφαίνουσιν, πρὸς δὲ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου ἔτι μέλλομεν καὶ ἀναβαλλόμεθα; σπουδάσωμεν ταύτην ἐνδύσασθαι, ταύτην ζηλωσαὶ τὴν οὐράνιον πολιτείαν· ἄλλως γὰρ οὐκ ἔνι τυχεῖν τῆς οὐρανίου βασιλείας. 1Κορ 15,50 Καὶ τὸ τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, πρὸς τὴν διάφορον ἑρμηνείαν τοῦ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου, ἐκκληθηθήσεται. ἡ γὰρ τῆς προτροπῆς καὶ συμβουλῆς ἐστὶν αἰτία, ὅτι διὰ τοῦτο παραινῶ ὑμῖν καὶ συμβουλεύω ταῦτα ποιεῖν, ἵνα τὴν οὐρανῶν κληρονομήσητε βασιλείαν, διότι οἱ σαρκικοὶ καὶ ἐμπαθεῖς βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν· οὐ γὰρ ἐστὶ φύσιν ἢ ἀκολουθίαν ἔχον, ἵνα ὁ καταφθείρας καὶ καταρρυπώσας ἑαυτὸν ταῖς ἀκαθαρσίαις τὰ τῶν ἀπαθῶν καὶ μὴ καταφθαρέντων τοῖς πάθεσι γέρα κληρονομήσῃ. εἰ δὲ τῆς δογματικῶς εἰρημένης ἑρμηνείας αἰτίαν αὐτὸ ἐκκληψόμεθα, τοῦτ' ἔστι τῆς ὅτι ἔσται πάντως ἡ ἀνάστασις, καὶ οὕτως πολλὴν τὴν ἀκολουθίαν ἔξει· συλλογιστικώτερον γὰρ τὸ τοῦτο δέ φημι τὴν ἀνάστασιν κατασκευάζον εἴη ἂν, τὸ δὲ ὅπως ἐν τοῖς πλατυκωτέροις. 1Κορ 15,54-57 Ἐπειδὴ ἐστὶ καταποθῆναι θάνατον εἰς φθορὰν τῶν καταπιόντων, ὡσπερ καὶ φάρμακόν ἐστὶ καταποθῆναι ἐπὶ διαφθορᾷ ὁμοίως τῶν χρησαμένων, διὰ τοῦτο ἐπήγαγε τὸ εἰς νίκος, ἀντὶ τοῦ οὐχ ἵνα φθείρῃ τὸν καταπιόντα, ἀλλ' ἵνα αὐτὸς ἀφανισθῇ καὶ κατὰ κράτος ἐκνικηθῇ ὥστε μηκέτι μηδ' ἴχνος μάχης ἢ σκιᾶν ἐνοχλήσεως ὑπολειφθῆναι. καὶ τὸ κατεπόθη δὲ μετὰ τῆς προθέσεως ῥηθὲν τὴν σφοδρὰν αὐτοῦ διαφθορὰν σημαίνει· ὄλος, φησὶ, κατεπόθη εἰς νίκος ὥστε μηδὲν αὐτοῦ ἔτι ἐναπολειφθῆναι. Ἐπειδὴ τὸν νόμον εἶπε δύναμιν ἀμαρτίας, ἵνα μὴ τινες αὐτόν τε τὸν νόμον ὡς φαῦλον πεπαῦσθαι νομίσωσι καὶ τὸν νομοθέτην καταβλασφημήσωσιν, ἐπάγει· τῷ δὲ θεῷ χάρις, οἶον· τῷ δὲ νομοθέτῃ θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ χάρις· αὐτὸς γὰρ καὶ τὸν νόμον κατὰ καιροὺς συμφέροντα ἔδωκεν, καὶ τούτῳ ἡμῶν εἰς ἰσχὺν ἀμαρτίας ἀποχρησαμένων καὶ κραταιωσάντων τὴν ἀμαρτίαν, αὐτὸς πάλιν διὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔδωκεν ἡμῖν τὸ κατ' αὐτῆς ἀναμφήριστον κράτος καὶ νίκος. 583 1Κορ 16,6-7 Πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ. τὸ δὲ παρέλκει ἐνταῦθα· πρὸς ὑμᾶς δέ. σύννητες δὲ τοῦτο τῇ θείᾳ γραφῇ, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἔξω συγγραφεῦσι πολλὴ ἢ τοιαύτη χρῆσις, καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς ἀττικισταῖς. Ἡ καὶ παραχειμάσω καὶ τὰ ἐφεξῆς εἰς παράκλησιν αὐτῶν καὶ παραμυθίαν εἶρηκεν, οἶον· ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε, καὶ οὐ θέλω ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν καὶ ἐλπίζω

χρόνον ἐπιμείναι πρὸς ὑμᾶς. τὸ δὲ ἔάν ὁ κύριος ἐπιτρέπη, ἐρμηνεία ἐστὶ τοῦ εἰρημένου ἄνωθεν τοῦ πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχόν καὶ παραμενῶ. διὰ τί εἶπον τυχόν; ὅτι οὐκ οἶδα, ἔάν ὁ κύριος ἐπιτρέπη. ἀλλ' οὖν τὸ ἐμὸν θέλημα ἵνα προσμείνω ὑμῖν ἐστίν.